

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Főszerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1932.
Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :

FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő :

SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája : 41.951.

Dr. Kőrössy Bertalan: A kir. közjegyzőség szervezeti reformkérdései.

osgyáni Rónay Károly dr.: A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Dr. Barcs Ernő: Az aláírások hitelesítésének illetve és a cimpéldányok kiállításának alakja.

Dr. Csákay Albert: Külföldön használandó iratok és okiratok hitelesítésére vonatkozó jogszabályok.

Közlemények.

Halálozás.

Kinevezések, áthelyezések.

Ankét az igazságügyminisztériumban.

Kiskunmajsza törvénykezési átcsatolása, mint közjegyzői degradáció.

Az életbiztosítás figyelembevétele a kötelesrész szempontjából.

Az Országos Egyesület közgyűléséhez.

Amerikai hagyatéki eljárás.

Az életbiztosítási összeg, mint tárgyalási díjalap.

Az illeték bélyegben való lerovása.

Különélési tanúsítványok hatályossága.

Az 1874:XXXV. t-c. 33. §-ának d) pontja és 37. §-a, valamint a vagyontalansági eskü.

Rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Judicatura.

A kir. közjegyzőség szervezeti reformkérdései.

(Második közlemény.)

Irta: *Dr. Kőrössy Bertalan* budapesti kir. közjegyző.

Új közjegyzői állások rendszeresítése.

I.

A közjegyzői rendtartás szervezeti reform problémái közt alapvető jelentőséggel bír az új közjegyzői állások rendszeresítésének kérdése, — amelyet röviden állásszaporításoknak is nevezhetünk.

Régi, — mondhatjuk a közjegyzői törvénnyel egyidős — fájó, nyílt sebe a közjegyzői karnak és nagy sérelme a közjegyzői intézménynek az állásoknak indokolatlan szaporítása. E szaporításoknak alapja az 1874. évi XXXV. t. c. 5. §-a, mely a következőképen szól: „a közjegyzők számát és székhelyeit az illető közjegyzői kamara meghallgatása mellett az igazságügyminiszter határozza meg.”

A panaszok és sérelmek okai a hivatkozott 5 szakaszban foglalt rendelkezés gyakorlását illetően lényegben mindig abban összpontosulnak, hogy az új közjegyzői állásokat rendszerint nem tárgyi alapon és nem az illető közjegyzői kamara véleménye értelmében, hanem többnyire politikai befolyások nyomása alatt egyes

kiszemelték érdekében szervezik és az ilyen szervezésekkel egyrészt és pedig közvetlenül a már kifogástalanul működő közjegyzők erkölcsi és anyagi függetlenségét sértik; másrészt és pedig közvetve a közjegyzői intézmény jelentőségét, jóhírnevét és tekintélyét ássák alá, ami azután közérdekű szempontból is felette káros hatású.

II.

Hogy az állásszaporítás mibenlétét, annak nézetünk szerint helyes gyakorlását kellően megvilághassuk, vissza kell mennünk a fenthivatkozott alaptörvény 5-ik §-ának keletkezésére, annak más idevonatkozó törvényhelyekkel való összefüggésére, a törvényhozó szándékára és így a törvény szellemére.

Előre kell bocsátanunk, hogy a közjegyzők számát egyes államok a törvényben határozzák meg, mások pedig az igazságügy-miniszterre bizzák. Amannak a rendszernek előnye, hogy jobban biztosítja a közjegyzők függetlenségét, mert a törvényhozáson keresztül idő nyílik a szabad bírálatához, az alapos megvizsgáláshoz és így a reális rendszeresítéshez, — míg nálunk a gyors miniszteri rendszeresítés lehetősége ezt kizárja és önkényhez, szertelenségekhez vezethet.

Kétségtelen, hogy az igazságügy-miniszternek mai törvényünk szerint joga van új közjegyzői állásokat rendszeresíteni, — de az sem kétséges, hogy ennek a jognak már magában a törvényben is van egy korlátja t. i. „*a kamara meghallgatása.*“ Minthogy a kamara meghallgatása kötelezőleg van előszabva a törvényben, ez a meghallgatása a kamarának *a kamara véleményét* és egyben azt is jelenti, hogy a kamara mint hatóság és mint az igazságügy-miniszternek szakértője nyilvánítja véleményét s így azért erkölcsi felelősséggel is tartozik, — ennél fogva azt figyelembe kell venni. Ez természetes is, mert a kamarák ismerik legjobban a közjegyzőségeket s így véleményük mérvadó kell, hogy legyen az állásszaporítás kérdésében. Ha pedig a kamara véleménye nem mutatkoznék alaposan indokoltnak, akkor az alapos indoklásra szorítani lehet a kamarát. Azonban a kamara reális, indokolt véleményének folytonos figyelmen kívül hagyása miatt legitim hatósági joga sérelmet szenved, tekintélye csorbul, — holott mind e jognak, mind a tekintélynek fenntartása közérdekű követelmény.

De nem tekinthetjük a szertelen állásszaporításokat *a törvény szellemével* sem összeegyeztethetőnek.

E helyen rá kell mutatnunk az 1874: XXXV. t. c. 212. §-ának

indokolására, melyből kitűnik, hogy a közjegyzők számának meghatározását a törvény megalkotásakor, vagyis *a kezdeti időben* főképen abból az okból bízták az igazságügy-miniszterre, mert nem lehetett tudni, hogy mily számmal neveztesse ki közjegyzők ahhoz, hogy tisztességes megélhetésük biztosítva legyen, hogy a felek érdekei se szenvedjenek rövidséget. Sőt még azt sem lehetett tudni, hogy lesznek-e elegendő számmal megbízható pályázók. E szerint tehát a közjegyzők számának s így a közjegyzői állásoknak és székhelyeiknek meghatározása *célszerűségi okokból és tulajdonképen csak a kezdet nehézségének, bizonytalanságának áthidalása végett* bízott az igazságügy-miniszterre, amiből következik, hogy *ez a jog nem akart korlátlan lenni.*

Ezektől eltekintve az 1873. évben benyújtott törvényjavaslat 5. §-ában még bennfoglaltatott az a rendelkezés is, hogy az igazságügy-miniszter a közjegyzők számát „*a közönség és a közjegyzők érdekeinek megfelelőleg*“ határozza meg, amely rendelkezés a tárgyalások során a törvényjavaslatból a később megalkotott törvény indoklásába került. A törvény indoklása tehát megjelelté azokat a feltételeket és irányelveket, amelyek az állásszaporításoknál szem előtt tartandók. A *közönség érdeke* azt követeli, hogy ügyei végzésére elegendő számú közjegyző álljon rendelkezésére és így e részről indokolt lehet az állásszaporítás akkor, ha akár a közönség, akár valamelyik hatóság tárgyi alapon nyugvó panaszt emelt amiatt, hogy a közjegyző az ügyeket a közönség jogos igényeinek megfelelően gyorsan, pontosan elintézni nem képes. Úgyde ilyen panasz csak nagyon ritkán hallható, ellenben annál több panasz hangzott el már azon közjegyzők részéről, akik az indokolatlan állásszaporítás keserűségeit végig szenvedték.

A *közjegyzők érdeke* azt kívánja, hogy ne neveztesse ki többen, mint ahányan megélhetnek. Ennek a kérdésnek a megbirálásánál figyelemmel kell lenni a közjegyző tisztességes megélhetésére, különösen arra, hogy a közjegyző *hiteles személy* s ha tisztességes megélhetésének az alapját új állás rendszeresítésével elvonják, akkor a közjegyző nem lehet többé a jogbiztonságnak erős képviselője és nem érhető el azok az eredmények, amelyek a közjegyzői intézményhez és a közjegyzői álláshoz, mint kiválóan bizalmi álláshoz, fűzve vannak. *A közjegyzőt nem szabad proletársorsra juttatni, mert ezzel közhiteles jellegétől fosztják meg, — ami azután az intézményre és ezzel a közérdekre kiszámíthatatlan káros hatással lenne.* Nem szabad feledni e kérdés elbirálásánál azt sem,

hogy a közjegyzőnek sem nyugdíja, sem egyéb kedvezménye nincs és így ha magánvagyonnal nem rendelkezik, a kellő előfeltételek nélküli állásszaporítással létfeltételeit támadják meg. A közjegyzőt pedig, — amint Kovaliczky kartársunk helyesen írja: „*nem szabad kényszeríteni arra a bizonyos élelmességre, amely már határos, vagy egyenesen beleütközik az 1886. évi VII. t. c. 42 §-ának d. és e. pontjaiban körülírt fegyelmi vétség tényálladékába. A közönség keresse fel a közjegyzőt s ne ez járjon a közönség ügyletei után.*“

Szük hatáskör mellett nem nagyszámú, de nagy megbízhatóságú közjegyzői karra van szükség.

Mindezekből megállapítható, hogy a meghonosodott szertelen, korlátlan és politikai befolyásokon alapuló állásszaporításokat *sem a törvénnyel, sem a törvény szellemével, sem annak indoklásával* összeegyeztetni nem lehet és hogy a törvényt eredeti intenciójától megfosztotta a gyakorlat.

III.

Az 1874:XXXV. t.-c. 33. §-a taxative felsorolja a közjegyzői állás megszűnésének eseteit és a törvényjavaslat indokolása különösen kiemeli, hogy a közjegyző a felsorolt eseteken kívül *elmozdíthatatlan*. Ezenkívül az indokolásban nyomatékosan kifejezésre jut, hogy ezen elv nélkülözhetetlen feltétele a közjegyzői kar tekintélyének és függetlenségének, mely nélkül céljának meg nem felelhetne s hogy különben is megbízható és tehetséges egyének csak úgy fognak a közjegyzőségre vállalkozni, *ha ezen állásuk állandósága és függetlensége a törvény által teljesen biztosítottatik.*“

E szakasz rendelkezése szerint még nyílt kérdésnek maradt fenn, hogy vajjon a közjegyző *áthelyezhetetlen-e?* ... Erre aztán megadta a feleletet az 1886:VII. t.-c. 13. §-a, amely kimondotta, hogy a „*közjegyző hivatalból át nem helyezhető,*“ ami jelentős biztosítékot látszott szolgáltatni arra nézve, hogy a közjegyző függetlenségét, állandóságát az önkényes áthelyezés veszélyeztetni nem fogja.

Szomorú, de való, hogy ez a közjegyzői függetlenség csak látszat és így akadémikus értékű. A rideg, a gyakorlati valóság az, hogy *mai törvényünk és a mai állásszaporítási rendszer mellett a közjegyzőnek sem erkölcsi, sem anyagi függetlensége nincsen.*

Pedig a közjegyzői kar függetlensége igen nagy közérdek.

Ugyanis a közjegyző hivatali állásánál fogva az államtól nyert kinevezése alapján hivatalos teendőiben *közhitelességgel* van

felruházva és a felek irányában *bizalmi* állást foglal el. Maga a közjegyzői törvény sehol sem jelenti ki, hogy a közjegyzőség közhivatal és hogy a közjegyző közhivatalnok volna. Nem is az, csak akkor, ha büntetendő cselekményt követ el, amely esetben a büntetőtörvény szerint mint közhivatalnok bűnhődik.

Annyi azonban mégis megállapítható, hogy a közjegyző hivatalos hatáskörében *közhivatalnoki jelleggel* bír.

Abból a célból, hogy a *közjegyző* a jogbiztonság, a megelőző jogvédelem körében fontos hivatását és a hivatásával járó kötelezettségeket pontosan teljesíteni képes legyen, *függetlenségét mind erkölcsi, mind anyagi tekintetben biztosítani kell.*

A közjegyző *erkölcsi függetlensége* szükséges abban az irányban, hogy politikai véleményét szabadon nyilváníthassa anélkül, hogy azért a kormányhatalom részéről megtorlásnak legyen kitéve; *anyagi függetlensége* pedig fenntartandó abban a vonatkozásban, hogy közjegyzői állásában reális okok nélkül új állások rendszerítésével ne háborgassák, keresete, jövedelme elvonásával ne büntessék, mert ha ekként megzavarják, akkor tőle eredményes működést várni nem lehet.

Az a közjegyző, akinek feje fölött állandóan az új állásrendszeresítése viharzik: olyan rettegés, nyugtalanság és bizonytalanság között vergődik, — ami az ő tökéletes munkálkodását nemcsak megzavarja, de lehetetlenné is teszi.

A gyakori, sorozatos indokolatlan állásszervezések tudatának az a nyomasztó érzése, hogy kenyerének javarésztét egy napról a másikra elvehetik, nemcsak a megélhetés anyagi veszedelmével sújtja a közjegyzőt, hanem erkölcsileg is káros hatású, mert állásának épségben tartásáért protekció keresésére kényszerítik.

Ilyen erős függőségi helyzetben tartani a közjegyzőket a törvényhozás nem akarhatta. A közjegyző függetlensége nemcsak a közjegyző magánérdeke, hanem állami érdek is, mert a közönség szemében is gyanússá válik az a közjegyző, akinek székhelyén indokolatlanul új közjegyzői állást rendszeresítenek. Az ilyen közjegyző már nem lesz többé az igazi közjegyző.

Az a rendszer, amelyben a közjegyző állása, cselekvési, meggyőződés-nyilvánítási szabadsága és függetlensége mindennap a kormányhatalomtól függ, a közjegyzőségnek pusztulásra ítélt, — jogállamhoz nem méltó -- rendszere.

A közjegyző függetlenségét mind felfelé, mind lefelé biztosítani kell, mert ezen a függetlenségen épül fel a közjegyzői működés értéke.

IV.

A *protekción* alapon történő közjegyzői állászaportás kiküszöbölendő azért is, mert

1.) *beleütközik a közjegyző hivatalból való áthelyezhetetlenségének elvébe.*

2.) *sérti a szerzett jogokat;*

3.) *ellenkezik az igazságosság és méltányosság követelményeivel.*

ad. 1.) Az *áthelyezhetetlenség* kimondása igen értékes rendelkezése a novellának, de a gyakorlat nem vonta le belőle annak belső értékét, mely a törvény indokolása szerint a közjegyzői *függetlenség és állandóság biztosítását* célozta, mert a miniszteri discretionalis jog a közjegyzők számának meghatározására nézve fennmaradt és gyakorlati eredményében visszasságokra vezetett.

Az *áthelyezhetetlenség* elvén a törvény rendelkezéseinek megkerülésével aképpen ütnek rést a gyakorlatban, hogy azokon a helyeken, amelyeken tárgyilagos alapon nincs szükség új állás rendszeresítésére, politikai vagy egyéb okokból szervezik az új állást. *Az ilyen rendszerítés által a már működő közjegyzők tulajdonképpen és lényegileg áthelyezésben részesülnek helyben vagyis saját székhelyükön és pedig az eredetileg nagyobb területtel, lélekszámmal és forgalommal bíró közjegyzői állásokról egy kisebb állásra, mert az áthelyezhetetlenséget ebben az esetben nem a szó szoros értelmében vett földrajzi vagyis egyik helyről (városból, községből) a másik helyre kell érteni, hanem arra a közjegyzői állásra nézve, melyet a közjegyző kinevezésével vagy áthelyezésével eredetileg nyert.* Nyilvánvaló tehát, hogy a törvényben kimondott *áthelyezhetetlenség* és illetőleg a törvény által elérni akart közjegyzői *függetlenség* és *állandóság* a törvény téves magyarázatával és alkalmazásával illuzóriussá válik. Már pedig az nem tehető fel, hogy a törvényhozó ilyen, a törvény igazi szellemével ellenkező gyakorlathoz segédkezet akart volna nyújtani.

ad. 2. *a szerzett jogok is sérelmet szenvednek*, mert mikor az igazságügyi kormány egy közjegyzőségre pályázatot hirdet, akkor a pályázatban nyilvánossá teszi, illetőleg megjelöli azt a közjegyzőséget is, amelyre pályázatot hirdet. Ennek a meghirdetett közjegyzőségek a területe, lélekszáma, gazdasági, ipari, keresk. forgalma s egyéb viszonyai mind a pályázatot hirdető igazságügyi kormány, mind a pályázó közjegyző előtt is ismeretesek, ennél fogva a *pályázatot hirdető igazságügyi kormány és a pályázó közt tulajdon-*

képpen egy szerződés jön létre hallgatólagosan arra nézve, hogy az a közjegyzőség, amelyre pályázati hirdetés történt, változatlanul fog fenntartatni legalább is addig az ideig, amíg a pályázat útján kinevezett közjegyző ott működni fog. Kétségtelen az is, hogy a pályázó abban a feltevésben folyamodott kineveztetéséért a meghirdetett állásra, hogy azon a helyen, illetőleg abban a közjegyzői állásban ő lesz a közjegyző aképpen, amint ez az állás a pályázat hirdetésekor állott és kineveztetése után ennek megfelelően rendezte be életviszonyait, nem gondolva arra, hogy ebben a feltevésben egykor — új állás rendszeresítése által — keservesen csalódnai fog. Helyén való tehát az a felfogás, hogy itt a közjegyzőnek *alanyi és magánjogi vagyoneértékű szerzett joga van arra a közjegyzői állásra (kerületre) és az azzal egybekötött jövedelemre, amelyre eredetileg kinevezést vagy áthelyezést nyert* és így ha az új állás szervezése folytán ezen jogában sérelmet szenved, ezért őt kártérítés illeti az állammal szemben és pedig annyival inkább, mert bár a szerződés államjogi természetű, de a hivatali tevékenység ellátásáért járó díjazás, — amely hasonló az államhivatalnok fizetéséhez — magánjogi jellegű s így ezt a jogot tőle kártérítés nélkül elvonni vagy megcsonkítani jogállamban nem szabad és nem lehet.

És „ha kormány intézkedési úton kövekezik be a magánjogok elkobzása, akkor gondoskodni kell a szervek és az eljárás szabályozásával olyan államjogi garanciákról, amelyek útját állják a vad önkénynek. Vagyonértékű jogok elvonása pedig minden esetben kártérítéssel legyen összekötve.“¹

Dr. Weissler „Das Notariat der preussischen Monarchie“ című munkájában idevonatkozólag a következőket mondja: „a közjegyzőnek szolgálati jövedelme hivatali tevékenységétől van feltételezve, miért is per útján is érvényesíthető igénye van magára a hivatalra és pedig abban a terjedelemben, amilyenben az neki adományozva lett. Hivatali kerületét tehát nem lehet megcsonkítani, ügyköréből semmit sem lehet elvonni, sem új ügykörrel terhelni. A törvény által szabályozott közjegyzői díjakat igazgatási rendszabályokkal csonkítani nem szabad. A kinevezés székhelyhez lévén kötve, ez a székhely az ügyletek minőségét és mennyiségét meghatározza, tehát döntő befolyást gyakorol a stallum jövedelmezőségére, ennél fogva vagyonjogi s per útján is érvényesíthető igénye

¹) Dr. Kovaliczky idézett munkája 31-35. lap.

van annak a kerületnek és annak a székhelynek a megtartására, amelyre kinevezve lett.²

ad 3., de ha a szerzett magánjogok nem vétetnek is figyelembe a közjoggal szemben, ha a magánérdeknek a közérdekkel szemben — bár a felpanaszolt állásszaporítások nem mindig közérdekben történnek — háttérbe kell is szorulnia, mégis az már igazán minden kétségen felül áll, hogy *igazságossági és méltányossági szempontok feltétlenül megkövetelik, hogy a közjegyző erkölcsi és anyagi függetlensége megfelelő védelemben részesüljön.*

Köztudomású, hogy valamennyi akár köz, akár magán pályán mind a köz, mind a magánhivatalnok bizonyos szolgálati idő elteltével és hivatali működésének eredménye szerint úgy rangban mint fizetésben fokozatos előmenetelben részesül. Ha ez így van, akkor a közjegyzők is, akik az államtól nyert kinevezésük alapján a törvényben meghatározott munkakör ellátásával közhasznú — sőt hatósági jellegű szolgálatot teljesítenek közvetlenül a magánosoknak, közvetve pedig az államnak: az igazságosság és méltányosság legelemibb követelményei szerint számíthatnak arra, hogy becsületes, közhasznú munkálkodásuknak nemcsak a közönség bizalma mint morális jutalom és a jól végzett kötelesség teljesítés felemelő tudata lesz ellenértéke, hanem állásuknak és ezzel járó kereseti jövedelmüknek a fenntartása, illetőleg növekedése is.

Ilyen esetben méltányos, hogy a közjegyző azzal a jövedelem szaporulattal, amellyel a közjegyzőség a forgalom emelkedésével a közbizalom és klientéla gyarapodásával egybe van kötve, kárpótolva legyen.

Ha tehát a közjegyző akár egy kisebb, akár egy nagyobb helyen évek hosszú során át tartó igen szorgalmas, nagyon eredményes munkásságával, szóval kitűnő személyes tulajdonságaival kerületében a közönség bizalmát annyira meg tudta nyerni és magát annyira közkedvelté tudta tenni, hogy ennek révén ügyforgalma megnövekedett, irodáját a fejlődés magas fokára juttatta, akkor őt sikeres működéséért s érdemei elismeréséért tulajdonképpen jutalmazni kellene, nem pedig — mint az történni szokott — büntetni és erkölcsileg is megszégyeníteni, anyagilag (jövedelemben) megrövidíteni azzal, hogy arra az állásra, melyet mondhatjuk ő teremtett meg, egy új állást rendszeresítenek mellé. Mert eszerint azt az előmenetelt vágják ketté, azért degradálják a közjegyzőt, amiért minden más pályán kitüntetés, rang, fizetésemelés,

² dr. Kovaliczky idézett munkája 31—35 lap.

szóval előmenetel van biztosítva. Annál lesújtóbb ez az igazságtalan eljárás a közjegyzővel szemben, mert ily módon a közjegyzőt megfosztják, attól is, hogy előrehaladott kora bekövetkezésekor munkabírása csökkenése esetén *helyettes tartásával könnyíthessen* hivatása teendőivel járó fáradalmain és hogy évek teltével amikor a közjegyző családtagjainak száma szaporodik kiadásai is növekednek, megélhetése nehezebbé válik, — *helyi előlépésben* részesülhessen azáltal, hogy megmaradhasson eredeti állásában.

Meghagyandó volna tehát ilyen esetekben a közjegyző eredeti állásában annak csorbítása nélkül mindaddig, amíg a közjegyzői teendőit a közönség igényeinek megfelelően elvégezni képes. Ma azonban csak az a közjegyző képes eredeti állását épségben megtartani, akinek nagyobb protekciója van mint annak, aki az állását megosztatni akarja.

Hogyha pedig vannak még jobb közjegyzői állások is, azok fenntartandók az arra érdemes közjegyzők részére előmenetelül.

V.

Bármily szempontból nézzük is és bíráljuk is az állásszaporítás kérdését, az bizonyos marad, hogy a mai *rendszerű állásszaporítások megszüntetéséről* illetőleg korlátozásáról *közérdekben* sürgősen gondoskodni kell. Annyival is inkább szükség van erre, mert egyes helyeken kamarai vélemény ellenére, reális alap nélkül rendszeresített közjegyzői állások közül a *budapesti III. ker. új állást már be kellett szüntetni*, — és ezenkívül *beszüntetendők lesznek még más ilyen állások is.*

Az állásszaporítási bajok orvoslására már több eszmét vetettek fel, úgy a kamarák, valamint egyes közjegyzők is.

Dr. Kovaliczky Elek érdemes kartársunk véleménye szerint az 1874: XXXV. t. c. 5. §-a alapján *hatáskör bővítés nélkül is joga van az igazságügyi kormánynak a megüresedett állásokat megosztani; ellenben nincs joga e §. alapján „a meg nem üresedett kerületekben újat szervezni*, a szerzett jogok sérelmével az illető közjegyző háztartási standardját tönkretenni őt munkabírása fogytán helyettes tartásától megfosztani, — és pedig azért nincs joga, mert ezt a törvény kifejezetten ki nem mondja, mert ez a jogállam eszméjével összeférhetetlen, mert ezzel az 1886: VII. t. c. 13. §-ában kifejezett hivatalból való áthelyezhetetlenség elvét illu-soriussá tenné.“

Dr. Kovaliczky kartársunk véleményével szemben néhai Rupp Zsigmond bpesti kir. közjegyző véleménye az volt, hogy *csak*

hatáskör bővítés esetére van joga az igazságügyi kormánynak új közjegyzői állásokat rendszeresíteni.

Ugyancsak Kovaliczky kartársunk idézett kitünő munkájában kifejezi azt a véleményét is, hogy a *közjegyzőségek kerületekre volnának osztandók és jövedelmezőségeik szerint osztályokba sorozandók.*

Nézetünk szerint is a közjegyzői állásoknak kerületekre való osztása nemcsak az állásszaporítások, de a közjegyzői kinevezések és áthelyezések megfelelő igazságos gyakorlásához is elkerülhetetlen lesz.

A kerületi beosztás kérdésével már a törvény alkotásakor is foglalkoztak, amikor is az 1874. évi XXXV. t. c. 50 §-ánál a javaslat készítése alkalmával felvetették, hogy a közjegyzők hatósági területe nagyobb városokban külön-külön városrészek és utcák szerint is kijelöltessék és minden egyes kerületben kizárólag egy bizonyos közjegyző legyen jogosítva eljárni.

Felhozták ez indítvány mellett, hogy „ezáltal a közjegyző egyrészt teljesen megfelelhet hivatásának, másrészt önállósága és anyagi helyzete is biztosítva leendő és nem lesz kénytelen a közönség és a bíróságok kegye után járni, melyre anyagilag van utalva.“

Ezzel szemben ellenvetették, hogy „ily felosztás mind a közjegyzőség szellemével, mind a közönség érdekeivel ellenkeznék. Amannak célja a felek érdekeit szolgálni, a félnek pedig jogos követelménye, hogy ott keresse a jogsegélyt, ahova bizalom szabad választás szerint vezeti. Oly helyeken, hol több közjegyző van alkalmazva, emellett nemes versenyre nyílik alkalom és a közjegyző csak önhibájának tulajdoníthatja, ha nem bírván megszerezni, vagy elvesztvén a bizalmat, a feleket távolabb eső jogsegély keresésére kényszeríti.“¹

Amint ismeretes a közjegyzők nemes versenyének kifejlődése érdekében és a közönség bizalmának szabad megnyilvánulhatása kedvéért mellőzték a területi beosztást.

Hogy melyik részen volt az igazság, annak megbírálásába e helyen nem kívánunk bővebben belebocsátkozni, de annyit ki kell fejeznünk, hogy a kerületi beosztásnak az állásszaporításoknál fennálló bajok megszüntetésére jelentős szerepe lenne, mert *könnyebb meghatározni az állásszaporítás fennforgásának szükségét határozott*

¹ Ökröss Bálint: „Magyar közjegyzői törvény“ 94. lap.

területkörnél; — sőt ott, ahol egyugyanazon helyen több közjegyző működik másként igen nehezen lehet e kérdésben objektíve dönteni.

Ellenben a kerületi beosztás nagyon megkönnyítené az ügyforgalom s egyéb statisztikai adatok alapján annak helyes megítélését, hogy a fennforgó esetben lehetséges-e a megüresedett kerületben új állást rendszeresíteni anélkül, hogy ezáltal az ott működő közjegyző illetőleg közjegyzők érdekei nagyobb sérelmet szenvednének, mert a mai helyzet mellett az ilyen szervezés valamennyi közjegyzőre sérelmes lehet, sőt egyiket vagy másikat létfeltételeiben támadná meg. Ismeretes előttünk, hogy a budapesti közjegyzők működési körét örökösödési ügyekben a 15.500/1928. I. M. sz. rendelet *területi* beosztással már meghatározta.

A közjegyzői kerületeknek *jövedelmezőség szerinti osztályokba* (I. II. III.) *való beosztása is már több ízben felvetődött.* Nézetünk szerint azonban ez nagyon problematikus kérdés, mert az egyes kerületek ügyforgalma és az ezen alapuló jövedelmezőség rendszere az ott működő közjegyző személyi képességei, működési idejének tartama, összeköttetései és egyéb tulajdonságai szerint állandó hullámzásnak lenne kitéve s így az a közjegyzőség amelyik egy időben jobb osztályba volna sorozható, később rosszabbra lesz besorozandó, — avagy megfordítva. Ez a megoldás tehát — eltekintve attól, hogy a beosztásnak állandó, biztos alapja nem lenne, még a közjegyzőkre nézve is sok tekintetben hátrányos, sőt gyűlöletes is lehetne.

E tekintetben jobb megoldásnak mutatkoznék az, — amit már szintén több ízben felvetettek, — hogy t. i. a helyettesek és — amíg a törvény lehetővé teszi — más karbeliek is első alkalommal kisebb helyekre (nem pl. nagyobb központokba, mint Budapest, Debrecen, Szeged, Pécs stb.) neveztesse ki és csak később előlépés gyanánt helyeztesse át jobb jövedelmezőségű és illetőleg nagyobb helyekre, szóval rájuk nézve előnyösebb állásokra, aminek elbírálása jövedelmezőségi osztályokba sorozás nélkül sem ütköznék nagyobb nehézségekbe.

VI.

Minthogy a mai törvény mellett a politika s egyéb személyi befolyások nagy mértékben érvényesülnek és felette káros hatásokat idéznek elő az állásszaporításoknál, — szükségesnek tartjuk ezeknek kiküszöbölése céljából, hogy *az állásszaporítások esetei magában a törvényben állapíttassanak meg.* Ez okból az 1874:XXXV. t. c. 5. §-át akképen kívánjuk módosítani illetőleg kiegészíteni, miszerint

a közjegyzők számát és székhelyeit az *illető kamara* ügyforgalmi és statisztikai adatokon nyugvó, *alaposan indokolt véleményének figyelembe vétele mellett* az igazságügyminiszter határozza meg, de új közjegyzői állások csak a következő esetekben rendszerezhetők:

1.) *olyan helyen, ahol egy közjegyző működött, az állás megüresedésekor;*

2.) *olyan járásbírói székhelyen, ahol közjegyzői állás még nincs rendszerezve, azon esetben, ha állás üresedés következett be azon közjegyzőségben, melyhez a közjegyzőséggel még nem bíró járásbírói területe tartozik;*

3.) *olyan helyen, ahol több közjegyző működik, bármelyik állás megüresedésekor az állás megüresedésétől számított 10 év elteltével s az ott működő valamennyi közjegyző okiratolási össz-ügyforgalmának ezen 10 év alatt legalább is 50%-os emelkedése esetén;*

4.) *az önálló okiratolási hatáskörnek olyan mérvű kiterjesztése esetén, amely állandó munkatöbbletet és ezzel járó jövedelmet biztosít;*

5.) *ha rendkívüli körülmények kivételesen, átmenetileg szükségessé teszik.*

Az 1. és 2. pont alatti esetben szükséges az is, hogy az okiratolási ügyforgalom öt évre visszamenőleg állandó jelleggel legalább 50%-os emelkedést mutasson.

* * *

Javaslatunk nem számít sem teljességre, sem tökéletességre. Csupán elgondolások gyakorlati alapon. Sok magyarázatra nincs szükség, egy kis megvilágosításul szolgáljanak a következők:

ad. 1. 2. Az 1. 2. alatti eseteknél, ott ahol egy vagy több járásbírói területén egy közjegyző működött a szerzett jog nem fog sérelmet szenvedni az új állás rendszerezésével, — csak arra kell ügyelni, hogy a kinevezendő közjegyzők hivatali és társadalmi állásukhoz illően tisztességesen megélhessenek, aminek biztosítéka lesz az ügyforgalomnak megkövetelt emelkedése is.

ad. 3. Ebben az esetben új állás rendszerezésénél bizonyos okiratolási össz-ügyforgalmi adatoknak a megállapítása szükséges azért is, mert több közjegyző működve egy helyen, tehát egyszerre valamennyi állás aligha fog megüresedni. Ilyen esetekben az állásszaporítások megbírálásánál hathatós segítségül szolgálna a közjegyzők kerületi beosztása.

ad. 4. Az önálló közjegyzői okiratolási hatáskörnek olyan nagyobb mérvű kiterjesztéséről van szó, mely állandó munkatöbbletet s ezzel járó nagyobb jövedelmet biztosít s így ilyen esetben indokolt lehet új közjegyzői állás rendszerezése.

ad. 5. Ilyen esetek voltak azok, amidőn az elszakított területekről menekülésre kényszerített közjegyzők elhelyezésére új állásokat rendszereztek, — és ilyen esetek lehetnek pl. a béke-revizióval kapcsolatos esetek.

Javaslatunk helyes keresztülvitelét nagyon megkönnyítené, sőt javaslatunkat részben meg is változtatná a közjegyzőknek — különösen azokon a helyeken, ahol többen működnek — kerületi beosztása vagyis területeiknek pontos földrajzi meghatározása.

Valamennyi állásszaporításnál nagy súlyt vetünk arra is, hogy *a közjegyzői kamarák véleménye minden egyes esetben az esethez alkalmazkodó, szigorúan tárgyilagos, — biztos ügyforgalmi, statisztikai helyi gazdasági viszonyok beható, lelkiismeretes mérlegelésén alapuljon és helytállóan indokolt legyen.*

Ilyen szabályozás mellett elejét vehetjük annak, hogy a közérdek parancsoló szüksége nélkül olyan közjegyzői állásokat szervezzenek, amelyek által a közjegyzők függetlenségét és megélhetését, valamint az intézmény életképességét veszélyeztetik.

Végül rá kell mutatnunk egyrészt arra is, hogy a mai nehéz, szinte lehetetlen gazdasági viszonyok közt a közjegyzők igen súlyos gondokkal küzdenek s így *ma nem időszerű az állások szaporítása*; másrészt pedig arra, hogy kiméletet érdemel a közjegyzői kar azért is, mert ha van ebben az országban társadalmi osztály, melyre a szellemi és erkölcsi zürzavarnak minden vésze és vihara között nyugalommal, biztonsággal nézhet a nemzet igazi vezetősége, úgy a közjegyzői kar lehet az.

Meg vagyunk győződve, hogy az igazságügyi kormány, — mely mindig megértéssel és jóindulattal viseltetett a közjegyzői kar és intézmény iránt, — mindent meg fog tenni, hogy az állások indokolatlan rendszerezését elhárítsa addig is, amíg a közjegyzői törvénynek idevonatkozó rendelkezéseit megfelelő módon megváltoztatják.

A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Irta: *osgyáni Rónay Károly dr.* v. kír. közjegyző.

(Folytatás.)

Az olvasó figyelmét felhívom azon körülményre, hogy a „Közlöny“ előző számában indokoltan megkéstelten közöltetett a XI. fejezet befejezése. Az ezt követő XII. fejezet, mely a közjegyzői egyesület és nyugdíjegylet eddigi történetét vázolja, már a Közlöny 1930. évi 5., 9. és 10. számaiban megjelent. Már most a tanulmány befejezéseül következik a

XIII. FEJEZET.

Tanulságok.

A magyar közjegyzői intézmény, ha a jogászgyűlési előkészítések idejét is hozzávesszük, immár 60 éves múlttra tekinthet vissza. Elég hosszú idő arra, hogy érdemes legyen az eddigi eredményekről mérleget készíteni.

Az I. fejezetben előadottakból láttuk, hogy mily mostoha volt hazánk jogi és gazdasági viszonyainak talaja, amikor abba a közjegyzőség külföldi palántáját át kellett ültetni. 1500, évtől 1867-ig hol a török háborúk, hol a nemzeti önvédelmi harcok, hol a teljes kimerülés súlya alatt nyögött s a szó szoros értelmében léteért küzdött a magyarság, tehát lehetetlen volt, hogy jogintézményeinek fejlődése lépést tartson a sokkal előnyösebb helyzetben élő nyugati nemzetekével. Nem adódott annak lehetősége, hogy a honi talajon fejlődjen egy tősgyökeres magyar közjegyzőség. Idegen dusabb talajból kellett ezen intézményt az akkori nagyon sovány, szegényes magyar jog- és gazdasági viszonyok talajába átültetni. Szinte csodálnunk kell, hogy aránylag elég rövid idő alatt mégis akklimatizálódni birt.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a vagyon- és hitelbiztonság szempontjából fontosabb és szintén idegen talajból hozzánk 1856-ban átültett telekkönyvi intézmény

majdnem napjainkig mily nehezen birt köznépünk tudatában kellő gyökeret verni, sőt mondhatnók, hogy e begyökerezés folyamata ma, 75 év múlva sem tekinthető befejezettnek: büszke megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a közjegyzői intézmény már az első 25 év alatt kivívta magának a közbizalmat.

A közbizalom tehát régen megvolna, de hatásköre éppen legsajátosabb hivatásának: az okiratolásnak terén, legkevésbé sem kielégítő. Ebben nemhogy képes lett volna tért hódítani, hanem inkább veszített abból.

Ennek okát egyrészt ott találjuk meg, hogy a közjegyzői törvény nagyon mostohán szabta ki a közokirati kényszert, másrészt — s talán még inkább — abban, hogy az okiratolás terén eleitől fogva két hatalmas vetélytárssal: az ügyvédi és községi jegyzői karral kell állandóan küzdenie a közjegyzői karnak.

Az ügyvédi kart számbeli túltengése teszi beteggé. Sehol a világon nincs aránylag annyi ügyvéd, mint Magyarországon. Annyi ügyvéd ily szegény országban képtelen tisztességesen megélni. A baj orvoslásának egyetlen logikus módja volna az ügyvédi kar tagjai számának megfelelő csökkentése, aminek viszont egyetlen módja: a numerus clausus. Azt már legalább negyven év előtt kellett volna teljes szigorral törvénybe iktatni s akkor ma már egészséges, jómódu ügyvédi karunk volna. Ez ellen, az egyetlen orvoszer ellen — csodálatos módon — az ügyvédi kar azonban még ma is kétségbeesetten küzd az ügyvédi szabadság és függetlenség jelszava alatt és . . . állandóan tovább sorvad. Ahelyett eleinte a joggyakorlat meghosszabbítása s egyéb még hatálytalanabb eszközökkel küzdött számbeli túltengése ellen . . . minden eredmény nélkül. Vagy 25 év óta pedig folyton növekvő heveséssel az ügyvéd-közjegyzőség behozatala által kívánja saját bajai orvoslását, ami a közjegyzői intézmény teljes elsorvadását okozná, anélkül,

hogy az ügyvédi kar egészének anyagi helyzetén számbavehetőleg javítana. A közjegyzői kar tehát évtizedek óta kénytelen az ügyvédi karral a szó szoros értelmében léteért küzdeni.

A községi jegyzői kar pedig lépésről-lépésre szorítja ki az okiratolás terén a kir. közjegyzői és ügyvédi kart egyaránt. Teszi pedig közhivatalnok léte, kellő jogi képzettség nélkül, azon nagy befolyásánál fogva, melyet úgy közigazgatási, valamint adóügyi tágkörű hatalmánál fogva gyakorol falujának lakóira. Még nagyobb hatalmat jelent azonban a községi jegyzői karra nézve azon korteszolgálat, melyet az országgyűlési képviselők választásánál előbb említett befolyásánál fogva faluja népére gyakorolni képes. A községi jegyzők országos egyletének közgyűlése által összes tagjaihoz intézett azon felhívás, hogy minden jegyző tartsa kötelességének a választások alatt megjelenő jelölteknek és később megválasztott képviselőknek „figyelmét felhívni arra“, miszerint istápolja a jegyzői karnak aktuális kívánságait: cinikus őszinteséggel bevallotta és megmutatta útját, hogy mikép boldogulhat a kir. közjegyzőség és az ügyvédség rovására egyaránt.

A magyar közélet átka a túlságos politika, valamint a vele járó pártoskodás és ennek kelevénye: a korteskedés. Éppen ennek kínálta fel magát a községi jegyzői kar, még pedig teljes sikerrel.

Ha végig gondoljuk, hogy az 1867. évben Ausztriával létrejött kiegyezéstől kezdve a világháborúig mennyi drága időt és mennyi energiát emésztettek föl a kiegyezést védő és támadó pártok harcai s hogy e harcok meddő voltak dacára mennyire aláásták a közéleti erkölcsöket, megsibbasztották a törvényhozás hasznos építő munkáját, sőt az előrelátható nagy háborúra való hadifelkészültségünket is: — nem csodálkozhatunk, ha sokan undorral fordulnak el politikai pártharcainktól.

Ezen csunya politikai viszonyaink egyik áldozata közjegyzői intézményünk is. Nem csak azon okból, mert a jogbiztonság érdekében intézményünk nem fejlődhetett úgy, amint azt a közérdek megkívánta volna, az ügyvédi és községi jegyzői kar ellenséges magatartása következtében, hanem azért is, mert a megüresedő, valamint a szükség nélkül újonnan szervezett közjegyzői állásokat túlnyomóan kortes szolgálatok megjutalmazásául tölti be a kormány. Aláhuzom, hogy a kormány, mert az igazságügyminiszterek jobb meggyőződésük ellenére voltak gyakran kénytelenek a közjegyzői állásokat betölteni. Ez pedig két irányban is sorvasztólag hatott az intézményre. Egyrészt elkedvetlenítette a közjegyző jelölteket, kevés kilátásuk lévén e pályán való boldogulásra, tehát ez okból éppen az életrevalóbbak fordultak el e pályától; — másrészt bénítólag hatott az igazi kartársi összetartó szellem kialakulására. Ezek bővebb magyarázatra nem szorulnak.

De be kell őszintén vallanunk, hogy magukban a közjegyzőkben is van hiba. Sőt volt eleitől kezdve is. Ez az általános hiba — tisztelet a kivételnek — a „begubózás.“ Ez volna tán a legjellemzőbb kifejezés azon sajátos jelenségre, melyszerint igen sok közjegyző vagy visszavonultan saját magának (nem akarom tagadni, hogy hivatásának is) él, — viszont vannak elég nagy számmal olyanok is, akik a közügyekben, különösen egyházuk életében buzgón résztvesznek, de sem az egyik, sem a másik fajta — ismétlem, hogy tisztelet a kivételnek — nem érzi át eléggé, hogy neki azon kar iránt, amelyhez tartozik és amely folyton kénytelen keményen küzdeni léteért, hatványozott kötelességei vannak. Ezen állításom, sőt — mi türes tagadás — véleményem igazolására elég arra hivatkoznom,

hogy saját szakközlönyét csak nagy nehezen bírta

megindítani s minduntalan megszűnt részvétlenség hiányában, mely részvétlenség egyaránt mutatkozott abban, hogy nem elegendően fizettek rá elő s még kevesebben irtak bele szakszerű dolgozatokat,

hogy a kir. közjegyzők országos egylete évtizedeken át alig birt fennállani, mert a közjegyzők majdnem fele távoltartotta magát tőle, sőt voltak, akik valósággal ellenséges érzülettel viseltettek iránta, — de jellemző, hogy még ma is — úgy értesültem — 70-en vannak hátralékban tagsági díjaikkal, és pedig ezek közt jó számmal vannak olyanok is, akik ezt a minimális áldozatot könnyen meghozhatnák;

hogy a közjegyzői nyugdíjegylet mily hosszú és nehéz vajudás után birt csak megszületni.

Ebből éppen elég ennyi!

Szinte megdöbbenve azt gondolná ezek után az ember, hogy a magyar közjegyzőség egy elvéhéd, korhadozó, pusztulásra érett intézmény, holott éppen ellenkezőleg nagyon is fiatal, fejlődésre képes, sőt a fejlődésre nagyon ráutalt.

A közjegyzői hatáskörnek az okiratolási téren való méltányos törvényhozási megállapításán kívül arra volna égetően szüksége a magyar közjegyzői intézménynek, hogy:

1.) A megüresedő állások oly módon töltenének be a magyar igazságügyminiszter által, amint az Olaszországban történik Mussolini kormányra jutása — tehát Olaszország erkölcsi megújódása óta.

Olaszországban a közjegyzői képesítéshez a rendes jogi tanulmányokon kívül két évi folytonos és kizárólagos közjegyzői gyakorlat igazolása szükséges. Csak ezután pályázhatik az illető egy megüresedett állásra. Az összes pályázókat, akiket a kamarák minden jelölés és ajánlás nélkül terjesztenek föl, időszakonként az igazságügy-

miniszter Rómába idézi, ahol az e célra összeállított vizsgáló bizottság előtt szigorú szakvizsgának kell magukat alávetniök. A vizsgák eredménye szerint szigorú pártatlansággal eszközli aztán a miniszter a kinevezéseket. Kinevezetlenül marad a jól levizsgázottak nagyrésze. Ha ezek újból pályáznak valamely közjegyzői állásra: az említett bizottság előtt Rómában újból kell a szigorú szakvizsgát megállaniok s így tovább.

Ha azonban már kinevezett közjegyző pályázik valamely jobb állásra: annak nem kell magát újabb szakvizsgának alávetnie, hanem a miniszter az anciennitás sorrendje szerint köteles a kinevezést eszközölni.

Ugyanily módon történik az összes állami, orvosi, mérnöki stb. állások betöltése is. Az összes pályázóknak — diplomájuk dacára — szakvizsgának kell magukat alávetniök s az illető miniszter a legjobban levizsgázottakkal tölti be az állásokat.

Ily módon két célt ér el a kormány:

a legkiválóbbak, tehát legalkalmasabbak nyernek alkalmazást és

a protekciós rendszernek a lehető legalaposabban vet véget.

Igaz, hogy az olasz nemzet sokkal egységesebb, mint a magyar. Nálunk az egyes fajok összeolvadása igen sok kívánni valót hagy még hátra. Az okvetlenül szükséges módosításokkal mégis csak a Mussolini-féle rendszer bizonyulna üdvösnek. Mert a nálunk ma divó gyakorlat mindenképen demoralizálóan hat.

2.) A közjegyzői kar szellemének is meg kell változnia, még pedig két irányban: nagyobb áldozatkészségre van szüksége úgy anyagi, mint szellemi tekintetben. Nagyobb áldozatkészséget kell tanusítani a kar minden egyes tagjának a kar céljai anyagi támogatására. Mert ahoz, mint a legtöbb téren való sikerhez, állandó propa-

gandára van szükség és pedig elsősorban a sajtó útján. De nagyobb szellemi tevékenységet is kell kifejtenie elsősorban szakközlönyünkben, de azon túl tovább menve, a többi magyar jogi szaklapokban is. E téren minden egyes író sikere okvetlenül növelné a kar szellemi súlyát is.

Kartársaim megítélésére bízom, hogy a sikerre való mennyivel nagyobb kilátással vivná meg a jövőben harcait egy szellemileg minél nagyobb fokú és a mellett anyagi áldozatokra mindig kész közjegyzői kar.

Mert az iránt tisztában kell lennünk, hogy a magyar közjegyzői karnak súlyos harcokat kell vívnia ameddig csak a magyar ügyvédi kar egészségtelen mammut nagyságában megmarad s ameddig a magyar községi jegyzői kar az okiratolás terén illő határok közé nem szoríttatik.

Az pedig még nagyon soká fog tartani!

De azért nem szabad elcsüggednünk. Nincs rá okunk azért, mert mégis csak mienk a jövő!

Eddig országunk jogfejlődésére általában és a közjegyzőség fejlődésére különösen nagy hátrányára volt köznépünk csökönös maradisága. Az pedig egyrészt szegénységének, másrészt tanulatlanságának következménye. Akinek szűken jut a legszerényebb életmódra, az a jogai biztosításával járó költségektől annál inkább irtózik, minél kisebb műveltségi fokú.

De azon úton vagyunk, hogy a mindig általánosabbá váló iskolai oktatás által a műveltség folyton fokozódik az alsó néposztályokban is, tehát belátása és ítélő képessége lassan, de folyton fokozódik.

Másrészt remélnünk kell, hogy a mostani mostoha gazdasági viszonyokat jobb idők váltják fel, tehát a közjólét is folyton emelkedni fog.

Lehetetlennek, mert vétkes mulasztásnak tartanám, hogy az ügyvédi kar túlszűfoltságának törvényhozási úton

való megszüntetésére ne kerüljön a sor, még pedig a közeljövőben. Magában az ügyvédi karban mindinkább fokozódik annak óhajta. Akkor pedig az ügyvédségnek oka nem lesz többé az ügyvéd közjegyzőség után sóvárogni.

Ami pedig a községi jegyzői kart illeti, e téren sem késhetik soká a javulás. Egyrészt azért, mert nem késhetik soká a választó jog egészséges reformja, és titkos választás életbeléptetése a községekben is. Ezzel a kortes szolgálatok lehetősége erősen csökkenni fog. Másrészt a közigazgatási teendők mindig nagyobb mértékben igénybe fogják venni a községi jegyzők összes idejét és erejét s az állam és községek vállvetve kénytelenek lesznek őket tisztességes javadalmazásban részesíteni, nem úgy mint most, amikor a jegyzői fizetés csekély voltát az okiratolási jövedelemnek kell szinte intézményesen pótolni. Ha nem ily irányban haladna a fejlődés, akkor rövidesen kénytelen volna a törvényhozás a községi jegyzői állást magas jogi képzettséghez kötni és ily módon egy másodrendű közjegyzői intézményt teremteni, ami képtelenség. A minőségileg több fokozatú közjegyzőség Franciaországban is rég lejárt magát.

Ezek után nem találok alkalmasabb szavakat e tanulmányom befejezésére mint Madách nyomán ezeket:

Magyar közjegyző, keményen küzdj karod jobb jövőjéért és bizva bizzál!

Az aláírások hitelesítésének illetéke és a cimpéldányok kiállításának alakja.

Irta: *dr. Bares Ernő* budapesti kir. közjegyző.

Az „Illetékügyi Közlöny“ f. évi május havi számában a Szerkesztőség által az aláírások hitelesítésének illetéke tárgyában közzétett szerkesztői üzenetek nyomán ugyanezen folyóirat f. évi június

havi számában dr. Kepes János kollégánknak és e sorok írójának tollából egy-egy cikk jelent meg.

A Szerkesztőséghez intézett kérdésekben, az azokra adott együttes válaszban és a most említett cikkekben az 5100/1931. M. E. számú rendelet 19. §-ának értelmezéséről, — nevezetesen arról van szó, hogy

1.) a cégjegyzési címpéldányokon lévő aláírások hitelesítése a hivatkozott §. 1.) vagy 2.) bekezdésében megállapított illeték alá esik-e, tehát egy pengőt, vagy három pengőt kell-e aláírásonként leróni és

2.) hogy „Kereskedelmi cégek“ aláírásának valamely okiraton való hitelesítése esetén három pengő, vagy pedig annyiszor három pengő illeték rovandó le, ahány természetes személy aláírása szerepel az előirt vagy előnyomott cégszöveg alatt?

A most feltett kérdésekben lefektetett vita eldöntése végett vissza kell pillantanunk a vonatkozó tételes rendelkezések genezisére.

Az illetéki díjjegyzék 45. tétele az aláírások hitelesítéséért lerovandó illetéket akként szabályozta, hogy hatóságok, hiteles helyek, vagy hivatalok által valamely okiraton levő aláírások valódiságának tanúsításáért illetve hitelesítéséért egy fél aláírásának hitelesítése esetén 1 forint, minden további fél aláírásának hitelesítéséért, minden további aláírásért 50 krajcár illetéket állapított meg. Kereskedelmi cégek és társasági szerződések aláírásának hitelesítései ugyanily összegű illeték alá estek. Az illetéki díjjegyzék 65. tételének d.) pontja szerint névaláírásoknak közjegyzők általi hitelesítésénél az első fél „névaláírásának hitelesítésétől 50 krajcár, minden további fél aláírásának hitelesítésétől pedig 25 krajcár“ illeték volt lerovandó.

A koronaszámítás életbeléptetésével természetesen az 1 forint helyett 2 korona, 50 krajcár helyett 1 korona és a 25 krajcár helyett 50 fillér volt a lerovandó illeték.

Ez volt a helyzet a 117.300/1923. P. M. sz. rendelet kibocsátásáig. Ez a rendelet, mely az 1923. XXXII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján az infláció korában született, a 18-ik §-ában „hitelesítések“ cím alatt az eddigi szabályoktól eltérőleg akként rendelkezett, hogy az 1.) bekezdése szerint általában „valamely okiraton vagy írományon levő aláírások valódiságának bíróságok, hatóságok, hiteles helyek, vagy közjegyzők által való bizonyítása, hitelesítése (ill. díj. 45. t. és 65. tét. d. pontja) minden egyes aláírás után 1000 korona illeték alá esik“, a 2.) bekezdés szerint pedig „kereskedelmi cégek és társasági szerződések aláírás-

sának hitelesítése aláírásonként 2000 korona illeték alá esik.“

Ez a rendelkezés az ill. díj 45. tételének és 65. tételének d.) pontjában foglalt rendelkezésekkel szemben nemcsak az illeték mérve tekintetében, hanem abban az irányban is változást jelentett, hogy amíg az illetéki díjjegyzék szerint különbséget tett az, hogy az aláírás valódiságát bíróság, hatóság vagy hiteles hely tanúsította-e, avagy kir. közjegyző hitelesítette, addig a hivatkozott rendelet ezt a megkülönböztetést nem teszi. Ellenben míg az ill. díj. 45. tétele szerint a kereskedelmi cégek és társasági szerződések aláírásának hitelesítése ugyanannyi illeték alá esett, mint bármely más okiraton, bármely fél aláírásának hitelesítése, addig a hivatkozott rendelet 18. §-ának 2.) bekezdése az 1. bekezdéssel szemben két irányban tett kivételt és pedig:

a.) tárgyi- és

b.) személyi tekintetben.

Tárgyi tekintetben annyiban, hogy az okiratok és írományok közül a „*társasági szerződéseket*“ kivette és az azokon levő aláírások hitelesítésének illetékét „*aláírásonként*“ az egyéb okmányokon levő aláírásokkal szemben azok kétszeresében, tehát 1000 kor. helyett 2000 koronában állapította meg;

személyi tekintetben pedig annyiban, hogy a „*kereskedelmi cégek*“ aláírásának hitelesítését is kétszeres illeték alá vonta.

Tulajdonképpen már akkor keletkeztek a kételyek a tekintetben, hogy a „*cégaláírások*“ és a cégbejegyzésekkel kapcsolatosan a cégjegyzési címpéldányokon levő aláírások hitelesítései mily összegű illeték alá vonandók?

A kételyeket a 117.300/1923. P. M. sz. rendeletet követő 156.600/1923., 10.300/1924., 68.600/1924., 163.600/1926. P. M. és az 5100/1931. M. E. sz. rendeletek sem oszlatták el, mert az illeték mérvének állandó emelésétől eltekintve, az utóbbi rendeletek „hitelesítés“-re vonatkozó szakaszának szövege a 117.300/1923. P. M. sz. rendelet 18. §-ával szószerint egyező maradt.

A gyakorlati élet azonban az illeték összegének az 5100/1931. M. E. sz. rendelettel történt újabb emelése folytán most már az eddiginél is fokozottabban sürgette annak a kérdésnek tisztázását, hogy mi értendő „*cégaláírások*“ hitelesítése alatt és hogy a címpéldányokon levő aláírások hitelesítése „*cégaláírás*“ hitelesítésének tekintendő-e?

Addig, amíg a kettő között az illeték mérve szempontjából különbség nem volt és a viszonyok nem nehezédtek oly súllyal

a gazdasági életre, mint most, nem játszott szerepet, hogy „cég-aláírások“ hitelesítése esetén annyiszor rótták le az illetéket, ahány személy jegyezte a céget, avagy hogy a cégjegyzési cimpéldányok aláírásainak hitelesítése után aláírásonként a „cég-aláírásokra“ megállapított illeték rovatott le.

Most azonban az 5100/1931. M. E. sz. rendelet életbelépése óta a cég-aláírások hitelesítéséért már nemcsak a kétszerese jár annak, ami a természetes személyek aláírásának hitelesítéséért rovandó le, hanem 1 pengő helyett 3 pengő, vagy hogyha a kereskedelmi céget jegyző személyek száma szerint rójják le a 3 pengőt, akkor egy olyan cég aláírásának hitelesítése esetén, amelynek érvényes jegyzéséhez két személy aláírása szükséges, a hitelesítés már 6 pengő illetéket jelent. Ezt a terhet pedig a jelenlegi gazdasági viszonyok jogügyletei elviselni sehogys birják.]

A szóbanforgó rendeleteknek ilyen értelmezése a törvényhozónak szándékában nem is volt, mert hiszen a kincstárnak sem áll érdekében, hogy a jogügyleti forgalmat az illetékek túlzott és indokolatlan emelésével csökkentse. Tapasztalati tény, hogy az illetékek emelése a jogügyleti forgalmat amúgy is mindenkor csökkenti. Statisztikai adatokkal igazolhatjuk, hogy amióta az aláírások hitelesítéséért járó illetékeket felemelték, a felek 8—10 cimpéldány helyett ma már legfeljebb csak 3 cimpéldányt készíttetnek.

Az Illetékügyi Közlöny szerkesztősége az elől említett szerkesztői üzenetében és a f. é. júniusi számában közreadott cikkekhez irt bevezető soraiban e sorok írójának álláspontját magáévátéve, megállapítja, hogy:

1.) a cégjegyzési cimpéldányokon levő aláírások hitelesítése általában az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 19. §-a 1.) bekezdésének alkalmazásával, a természetes személyek aláírásainak hitelesítésére megszabott, aláírásonként 1 pengő illeték alá esik és

2.) hogy *cégek* aláírásának hitelesítése 3 pengő illeték alá esik, — tekintet nélkül arra, hogy a társasági szerződés, vagy az alapszabályok értelmében a cég érvényes jegyzéséhez hány természetes személy aláírása szükséges, mert a 19. §. 2. bekezdésének helyes értelme szerint „*magának* a kereskedelmi *cégnek*, mint egységes jogi személynek az aláírása esik 3 pengő illeték alá.“

Mínthogy azonban az illetéki szabályoknak alkalmazása a leggyakrabban az alakszerűség szerint igazodik, figyelemmel arra, hogy a közjegyzői gyakorlatban a cégjegyzési cimpéldányok kiállítása és az azokon levő aláírások hitelesítése különféleképpen

történik és az esetek legnagyobb részében a cégjegyzési cimpéldányokon levő aláírásokat, mint „cég-aláírásokat“ hitelesítik, (holott azok, amint az alábbiakból kitűnik, a legtöbbször még nem is cég-aláírások), ennél fogva ilyen esetben a cimpéldányokon levő aláírások hitelesítését a „kereskedelmi cégek“ aláírásának hitelesítésére megállapított 3 pengős magasabb illeték alá vonják.

Ennek a helytelen gyakorlatnak kiküszöbölése céljából tehát mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy voltaképpen mi is a cégjegyzési cimpéldány és hogyan kell azt akként kiállítani és a rajta levő aláírásokat hitelesíteni, hogy az céljának megfelelően és tekintetben kétely fel se merülhessen, hogy a cimpéldányon levő aláírás hitelesítése az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 19. §-ának első bekezdésében meghatározott egy pengős illeték alá vonandó.

A cégjegyzési cimpéldány lényegében nem egyéb, mint az azt aláíró félnek (természetes személynek) az a nyilatkozata, melyet a cégjegyzékbe leendő bejegyzés végett oly célból állított ki, hogy a cég jegyzése alkalmából használt aláírásának azonossága megállapítható legyen.

Ez a nyilatkozat a Keresk. Törv. 16, 67, 128. és 184. §-ai, és a korlátolt felelősségű társaságról szóló 1930. évi V. t.-c. 9. §-a értelmében a törvényszéknek *hiteles alakban* bemutatandó.

A *cimpéldány* tehát a Pp. 317. §-ában foglalt rendelkezéshez képest *hiteles alakban akkor van kiállítva*, ha azon nemcsak az a minta gyanánt szolgáló — és a nyilatkozat szövegébe tartozó — „cégszerű“ aláírás szerepel, amelyet a nyilatkozatot (cimpéldányt) kiállító fél a cég mindenkori jegyzése alkalmával használni fog, hanem a *nyilatkozatot tévő fél a cimpéldányt*, mint az ő nyilatkozatát tartalmazó okiratot a *saját nevével is aláírja* annak bizonyosságául, hogy a nyilatkozat tőle származik s annak tartalmát s ehhez képest természetesen a nyilatkozat szövegében foglalt cégszerű aláírást is a magáéváté teszi és a nyilatkozaton levő *névaláírása hitelesítettik*.

Éppen ezért a gyakorlatban használatos különféle cimpéldány formula között az alábbi példákban közölt alakban kiállított cimpéldányokat tartjuk helyesnek;

1 *Példa.*

CÉGJEGYZÉSI CIMPÉLDÁNY.

Alulírott Nagy Pál és Kiss János, mint a „Pesti Magyar Kereskedelmi Bank“, — németül: „Pester Ungarische Commercial

Bank“ —, franciául: „Banque Commerciale Hongroise de Pest“ —, angolul: „Hungarian Commercial Bank of Pest“ budapesti (V. Gróf Tisza István-utca 2.) cégnek igazgatósági tagjai és én alulirott Kemény András, mint nevezett cég cégvezetője, az alapszabályok szerint ezt a céget a következőképpen fogjuk jegyezni:

Én Nagy Pál igazgatósági tag így: Nagy
 „ Kiss János „ „ „ Kiss
 „ Kemény András cégvezető így: ppa. Kemény
 Kelt Budapesten, 1932. évi május 17-én.

Nagy Pál s. k.
 Kiss János s. k.
 Kemény András s. k.

115/1932. ügyszám.

Az általam a fenti ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv alapján tanúsítom, hogy Nagy Pál igazgató (VII. Rákóczi-út 10.), Kiss János igazgató (VI. Andrássy-út 4.) és Kemény András cégvezető (II. Bimbó-utca 8.) általam személyesen ismert budapesti lakosok, ezt a cégjegyzési cimpéldányt előttem sajátkezűleg irták alá.

Budapesten 1932: Ezerkilencszázharminckettő évi május hó 17: tizenhetedik napján.

(P. H. N. N.
 kir. közjegyző.

II. Példa.

CÉGJEGYZÉSI CIMPÉLDÁNY.

Alulirott Nagy Pál, mint a „Győri Általános Takarékpénztár Részvénytársaság“ győri cégnek igazgatósági tagja, az alapszabályok szerint ezt a céget a következőképpen fogom jegyezni:

magyarul: Nagy Pál.
 németül: Paul Nagy.
 franciául: Paul Nagy.
 angolul: Paul Nagy.

Kelt Győrött, 1932. évi május 17-én.

Nagy Pál s. k.

89/1932. ügyszám.

Az általam a fenti ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv alapján tanúsítom, hogy Nagy Pál kereskedő győri (Fő-tér 2.) lakos, aki személyazonosságát fényképével ellátott útlevelemmel igazolta, — ezt a cimpéldányt előttem sajátkezűleg irta alá.

Győr, 1932: Ezerkilencszázharminckettő évi május hó 17: tizenhetedik napján.

P. H. N. N.
 kir. közjegyző.

III. példa.

CÉGJEGYZÉSI CIMPÉLDÁNY.

Alulirott Dénes István, mint a „Deutsch Ignác“ budapesti (V. Sas-utca 2.) bejegyzett cég egyedüli birtokosa, ezt a céget a következőképpen jegyzem: Deutsch Ignác.

Budapest, 1932. évi május hó 17-én.

Dénes István s. k.

116/1932. ügyszám.

Az általam a fenti ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv alapján tanúsítom, hogy Dénes István, textilkereskedő, általam személyesen ismert budapesti (V. Sas-utca 2.) lakos ezt a cégjegyzési cimpéldányt előttem sajátkezűleg irta alá.

Budapesten 1932: Ezerkilencszázharminckettő évi május hó 17: tizenhetedik napján.

P. H. N. N.
 kir. közjegyző.

IV. Példa.

CÉGJEGYZÉSI CIMPÉLDÁNY.

Alulirott: Kende Péter, mint a „Nagy és Társa“ budapesti (V. Súlyom-utca 2.) bejegyzett cégnek Nagy Sándor társtaggal együttes jegyzésre jogosított tagja, ezt a céget az előirt vagy előnyomott cégszöveg alatt a következőképpen jegyzem:

magyarul: Nagy és Társa
 Kende.
 németül: Nagy & Comp.
 Kende.

Budapest, 1932. évi május 17-én.

Kende Péter s. k.

118/1932. ügyszám.

Az általam a fenti ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv alapján tanúsítom, hogy Kende Péter, bórkereskedő budapesti (V. Lipótkörút 27. szám alatti) lakos, akit személyesen ismerek, — ezt a cégjegyzési cimpéldányt előttem sajátkezűleg irta alá.

Budapesten 1932: Ezerkilencszázharminckettő évi május hó 17: tizenhetedik napján.

P. H.

N. N.
kir. közjegyző.

A cimpéldányoknak a fenti alakban való kiállítása esetén, — vagyis ha a cimpéldány kelettel és a kelet alatt a kiállító fél (természetes személy) sajátkezü aláírásával is el van látva — és természetesen a kelet alatti aláírás hitelesítettik, akkor teljesen mindegy, hogy a cimpéldánynak, mint a fél által kiállított nyilatkozatnak szövegében a minta gyanánt szolgáló és a cégeláírásul használandó aláírás hány nyelven (lásd II. példát) és a cégszöveg kiírásával (lásd III. példát), vagy az előírt, vagy előnyomott cégszöveg alatt (lásd IV. példát) szerepel-e, mert mindenkor csak annyiszor 1 pengő bélyeg alá esik a cimpéldányon lévő aláírásnak hitelesítése, ahány természetes személy írta azt alá. — Az I. példa esetében tehát 3×1 , összesen 3 pengő, (és nem 3×3 pengő), a II. példa esetében 1 pengő (és nem 4×3 pengő), a III. példa esetében 1 P (és nem 1×3 pengő), a IV. példa esetében pedig 1 P (és nem 2×3 pengő) illeték jár.

A fent előadottak alapján azt hisszük, hogy a kérdésnek megnyugtató módon való eldöntését, illetékügyi vonatkozásában — úgy a kincstár, — mint a jogkereső közönség, — nemkülönben a kir. törvényszékek céghivatalának tehermentesítése — érdekében megkaptuk.

A kincstár érdekében annyiban, hogy az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 19. §-ának helyes értelmezése mellett 1—3. cimpéldány helyett ezután 8—10 cimpéldányt fognak kiállítani. A jogkereső közönség érdekében azért, mert nem kell oktalannul magasabb összegű illetéket lerónia. A törvényszékek céghivatalának tehermentesítése érdekében pedig azért, mert ilyen megoldás mellett nem lesz oly nagy különbség a céghivatalnál eszközöndő aláírás, vagy a cimpéldányok bemutatásával felmerülő illeték között s ennek folytán a jogkereső közönség a cégek bejegyzése végett nem fog a céghivatalokba tódulni, hanem a törvényszékek folyosóján való várakozás helyett a cimpéldányok hiteles alakban való bemutatásának egyszerűbb és kevesebb idővesztéssel járó módját fogja választani.

Mindezek dacára hallani véljük a kételkedők szavát, — akik a megszokott sablonhoz való tudat alatti ragaszkodásukban azzal az ellenvetéssel jönnek, hogy a cégjegyzési cimpéldányokon a

kiállító félnek nem a névaláírását, hanem a *cégeláírását* kell hitelesíteni.

Erre az ellenvetésre a válaszunk a következő:

A cégek bejegyzése végett a bejegyzést kérő félnek a Kereskedelmi törvény értelmében vagy a bírósághoz kell mennie és a bejegyzés iránti kérelmét az ott felveendő jegyzőkönyvben előterjeszteni, — amely jegyzőkönyv szövegében a cég majdani jegyzése alkalmával használandó cégszerű aláírását is fel kell tüntetni, — vagy pedig kérelmét és cégszerű aláírását a törvényben előírt esetekben *hiteles alakban* kell bemutatnia.

Mit jelent az, hogy „hiteles alakban?”

Amint fentebb már megállapítottuk, a cégjegyzési cimpéldány nem egyéb, mint egy nyilatkozat, a fél által kiállított *magánokirat*, amely a bíróság előtt felvett és a fél által aláírandó azt a jegyzőkönyvet pótolja, amelynek szövegében a bejegyzendő cég majdani jegyzése alkalmával a fél által használandó cégszerű aláírás is szerepel. *Cégszerű* aláírást mondunk és nem *cégeláírást*, mert a cimpéldányon szereplő és minta gyanánt szolgáló aláírás a legtöbb esetben még nem jelenti egyúttal a *cégeláírást*. Például egy alakulóban levő részvénytársaság, vagy szövetkezet igazgatósági tagjának a cégjegyzési cimpéldányon bemutatott cégszerű aláírása még nem minősíthető *cégeláírásnak*, mert hiszen a részvénytársaság vagy szövetkezet a cég bejegyzése előtt még nem is létezik. A bejegyzésnek constitutív hatálya van. (Keresk. Törv. 149. §. 3. pontja és 224. §. 2. pontja.) Ez esetben tehát a közjegyző nem is hitelesíthet *cégeláírást*. Kitűnik ez a Keresk. Törv. 184. szakaszának azon rendelkezéséből is, amely csak az igazgatósági tagok *aláírásainak* és *nem cégeláírásainak* hiteles alakban való bemutatásáról szól.

A cimpéldányok kiállításánál az egyedüli helyes megoldásnak tehát a fentebb közölt példák alakja mutatkozik azért, mert az a polgári perrendtartás 317. §-ának 3. pontjában foglalt rendelkezésnek mindenben megfelel s ennél fogva tekintettel arra, hogy cimpéldányon, mint a fél által tett nyilatkozatot tartalmazó okiraton az azt kiállító aláírása közjegyzőileg hitelesítettik, — az ekként kiállított cimpéldány a törvény értelmében „teljes bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot” — eszerint a nyilatkozat szövegében levő cégszerű aláírását is — „magáévá tette” — s ehhez képest eleget tett a Kereskedelmi Törvény azon rendelkezésének, hogy cégszerű aláírását *hiteles alakban* bemutatta.

Külföldön használandó iratok és okiratok hitelesítésére vonatkozó jogszabályok.

Irta: *Dr. Csáky Albert* kir. közjegyzőhelyettes.

A kir. közjegyző által kiállított, vagy általa hitelesített okirat gyakran kerül külföldön felhasználásra s miután a jogkereső közönség a további hitelesítési eljárás iránt a kir. közjegyzőnél érdeklődik, felesleges késedelemtől s költségtől, esetleg anyagi károsodástól óvhatjuk meg az ügyfeleket, ha helyes tanácsot adunk. Hiszen csak a trianoni békeszerződés (1921. XXXIII. t. c.) következtében négyféle állampolgár lett a volt magyar állampolgárokból s így főleg a megszállt területeken való felhasználás végett gyakran kell kiállítani, vagy hitelesíteni okiratokat.

A közjegyzői gyakorlatban gyakrabban előforduló esetekre vonatkozó jogszabályokat röviden az alábbiakban ismertetem.

A 16.843/1872. I. M. sz. rendelet a külföldön felhasználásra kerülő okiratok hitelesítése körül követendő eljárás egyöntetűsége végett kimondja, hogy az ily okiratok a járásbírók területén elsőfokban a járásbíró által hitelesítendők.* Az eljáró járásbíró aláírása azon törvényszék elnöke által hitelesítendő, melynek területén az illető járásbíró székhelye van. A törvényszék elnökének az aláírását a 3681/80. I. M. sz. rendelet értelmében az Igazságügyminiszter hitelesíti felül, — abban az esetben is, ha az 1874. évi XXXV. t. c. 67. §-a értelmében leendő felülhitelesítésről is van szó.

Ezen általános rendelkezés után vegyük szemügyre az egyes különös rendelkezéseket.

A polgári jogsegély és a magánjog körébe tartozó egyes kérdésekre vonatkozólag *Romániával* kötött egyezmény becikkelyezéséről szóló 1925. évi VI. t. c. 10. cikke értelmében a közjegyzők által kiállított okiratokat hitelesíteni kell. A hitelesítés szabályszerű, ha az okirat el van látva azon állam valamely birói hatóságának aláírásával és hivatali pecsétjével, amelyben az okiratot kiállító hatósági személy működik. Ha valamely magánokiratot birói hatóság hitelesített azt felülhitelesíteni nem kell.

A *magyar jugoszláv* egyezményről szóló 1930. évi XXXIX.

* Az 1874. évi XXXV. t. c. 214. §-a értelmében ott, ahol közjegyző nincs, a közjegyzői teendőkre nézve az 1874. XXXV. t. c. 25, illetve az 1886. VII. t. c. 9. §-a alkalmazandó.

t. c. 23. cikke szerint a Szerződő Felek bíróságaitól, vagy egyes miniszteriumaitól származó, vagy általuk hitelesített okiratok a másik Fél területén bíróságok, vagy hatóságok előtt történő használatban semmiféle hitelesítésre nem szorulnak. A közjegyzők által kiállított, vagy hitelesített okiratok csak bírósági hitelesítéssel látandók el. — A 24. cikk rendelkezései szerint pedig az egyik szerződő Fél területén készített, vagy vezetett közokiratoknak, illetve kereskedelmi könyveknek a másik Fél bíróságai, vagy hatóságai előtt való felhasználásuk esetén bizonyító erejük ugyanaz, mint amelyeket ennek a Félnek területén készítettek, vagy vezettek.

A 16.500/1925. I. M. sz. rend. szerint az *Osztrák Köztársasággal* fennálló viszonyosság kiterjesztésekép az osztrák bíróságok és közjegyzők által szabályszerűen kiállított, vagy hitelesített okiratok a magyar kir. bíróságok előtt úgy a polgári peres, mint nem peres eljárásban, ideértve a telekkönyvi ügyeket is, — felülhitelesítésre nem szorulnak, viszont ugyanez áll az említett ügyekben a magyar bíróságok, vagy közjegyzők által kiállított s az osztrák bíróságok előtt felhasználásra kerülő okiratokra is.

A 7783/1922. M. E. sz. rend. szerint az osztrák konzuli hivatalok által szabályszerű alakban kiállított, vagy hitelesített okiratok Magyarországon sem a polgári peres, sem a nem peres eljárásban felülhitelesítésre nem szorulnak.

Az állampolgároknak kölcsönös törvényes védelme iránt *Olaszországgal* kötött egyezmény becikkelyezéséről szóló 1927. évi I. t. c. 18. cikke értelmében a Szerződő Felek valamelyikének területén szabályszerűen kiállított közokiratok a másik Fél területén éppen olyan érvényességgel bírnak, mint az utóbbinak saját területén kiállított közokiratok, anélkül, hogy diplomáciai, vagy konzuli hatóság által történő hitelesítésükre volna szükség. A 19. cikk szerint pedig nem kell diplomáciai, vagy konzuli felülhitelesítéssel ellátni azokat a magánokiratokat sem, amelyeket a két Szerződő Fél valamelyikének területén állítottak ki, ha hitelességüket az illetékes hatóság, vagy közjegyző tanúsítja.

A hatóságok és közhivatalnokok által kiállított, vagy hitelesített okiratok hitelesítése tárgyában a *Németbirodalommal* 1880. február 25-én kötött szerződésről szóló 1880. XXXVI. t. c. II. cikke szerint a közjegyzők által kiállított okiratoknak csak bírósági hitelesítése szükséges. Az igazságügyminiszterium VII. ügyosztálya ezen ma is érvényben lévő államszerződés értelmében jár el, mert

az ilyen okiratoknál a törvényszéki elnöki aláírást nem is hitelesíti felül.

Nagybritanniára nézve a 18.640/70. I. M. sz. rend. csupán a meghatalmazásokról szól. Eszerint külföldön kiállított meghatalmazások érvényességéhez csupán a követség hitelesítése kívántatik meg. Egyébként a budapesti angol vicekonzulátus az Angliában felhasználandó s közjegyzőileg hitelesített okiratokat közvetlenül felülhitelesíti, ha a közjegyzői aláírás hivatalos pecséttel ellátva birtokában van.

Az *Észak Amerikai Egyesült Államokban* kelt okiratok hitelesítésének módjáról a 36.059/901. I. M. sz. rend. szól. Eszerint az Egyesült Államokban kelt okiratok — ha azokat az ott székelő kir. konzulátusok szabályszerűen hitelesítették, semmiféle egyéb hitelesítést nem igényelnek. Magyarországon kiállított, Amerikában felhasználandó és közjegyzőileg hitelesített okiratokat törvényszéki elnöki, igazságügyminiszteri és ezután közvetlen a budapesti amerikai főkonzulátus felülhitelesítésével kell ellátni. A külügyminiszteri felülhitelesítés tehát nem szükséges.

Ugyancsak itt kell megemlékezni az Észak Amerikai Egyesült Államokba szóló meghatalmazások hitelesítéséről is, mely meghatalmazásokat Texas államban a bíróságok érvényesnek el nem ismernek s így azok teljesen értéktelenek, ha nem a galvestoni konzulátus (Texas állam) által kívánt alábbi formulával vannak hitelesítve.

A 21.102/892. I. M. sz. rend. a Texasban előírt két hitelesítési formulát a következőképp közli:

A.) Férfiak, vagy önálló nők (özvegyek, hajadonok) által kiállított meghatalmazás jegyzői hitelesítési záradéka Texasban:
Magyarország.

..... város (v. község.) Elöttem
(név) (helység)-i kir. közjegyző előtt mai napon személyesen megjelent az általam személyesen ismert: akinek neve a fenti okiraton alá van írva és ő kijelentette nekem, hogy ő azt az abban kifejezett cél és érték végett állította ki.

Kelt kezemből és hivatalos pecsétem alatt, ma az Urnak 19..... évében hó napján.

N. N.

.....-i kir. közjegyző.

B.) Házasság nők és férfiak által kiállított meghatalmazás hite-

lesítési záradéka. (A nő aláírása a férj aláírása nélkül érvénytelen.)
Magyarország.

..... város (v. község.) Elöttem
(név) (helység)-i kir. közjegyző előtt mai napon személyesen megjelent az általam személyesen ismert: akinek neve a fenti okiraton alá van írva és ő kijelentette nekem, hogy ő azt az abban kifejezett cél és érték végett állította ki. Ugyancsak a mai napon személyesen megjelent előttem az általam személyesen ismert a nevezett neje, akinek neve a fenti okiraton alá van írva s általam magában és férjétől elkülönítve megkérdezettvén s azt neki egészen megmagyarázván, ő a nevezett ezen okiratot saját tettének és cselekményének elismerte és kinyilatkoztatta, hogy azt nem kívánja visszavonni.

Kelt kezemből és hivatalos pecsétem alatt, ma az Urnak 19..... évében hó napján.

N. N.

.....-i kir. közjegyző.

Bár *Franciaországgal* a polgári jogsegély tekintetében egyezményünk nincs, a budapesti francia konzulátus a közjegyző aláírását közvetlenül hitelesíti.

Az utódállamok közül Cseh Szlovákia teljes felülhitelesítést kíván, tehát a közjegyzői hitelesítésen felül a kir. törvényszéki elnöki, igazságügyminiszteri, külügyminiszteri és cseh konzulátusi felülhitelesítést. Ugyanilyen az eljárás Lengyelországban, Belgiumban, Finnországban, Görögországban, Németalföldön, Norvégiában, Svájcban és Spanyolországban felhasználandó okiratok hitelesítése tekintetében is. Oroszával a diplomáciai viszony nincs helyreállítva, semminemű jogsegély nincs. Törökországban használandó meghatalmazások érvényéhez szükséges, hogy azokat vagy török konzul, vagy pedig annak az országnak közjegyzője szerkessze, amelyben az okirat kelt. Az utóbbi esetben a török konzulátus hitelesítésével kell ellátni az okiratot.

Befejezésül megemlítendőnek tartom az 1911. I. t. c. (Pp.) 315. §-ában foglalt rendelkezéseket. Ezen törvényszakasz 3. bekezdése szerint az ezen törvény hatályosságának területén kívül közhitelességgel felruházott személy által hivatalos ügykörén belül szabályszerű alakban kiállított okiratnak, amely kiállítása helyének joga szerint teljes bizonyító erejű közokiratnak tekintendő, bizonyító ereje ugyanaz, mint az e törvény hatályosságának területén kiállított

közokiratnak. A Pp. tehát az ily közokiratoknak a belföldön kiállított közokiratokkal egyenlő bizonyító erőt tulajdonít, arra való tekintet nélkül, hogy az idegen állammal fennáll-e a viszonyosság, vagy sem.

A Pp. 335. §-ának 3. bek. szerint pedig a bíróság az eset körülményei szerint itéli meg, hogy a külföldi közokiratot mennyiben illesse meg a valódiság védelme. Magyarország követének, vagy konzulának hitelesítése a valódiság bizonyítására elegendő.

Közlemények.

Halálozások. *Rusa* Ernő dr. szigetvári kir. közjegyző június hó 23. napján Pécsen elhalálozott. Temetése Szigetvár társadalmi és hivatalos közeinek, nemkülönben a pécsi kamara tagjainak nagy részvéte mellett június 25-én volt. A magyar közjegyzői kar *Rusa* Ernő dr.-ban egy nagyértékű, szorgalmas és tehetséges tagját vesztette el, akit mindig a közérdekű mozgalmak harcosainak első soraiban láttunk. Egy évtizede volt tagja a pécsi kamarának s a nyugdíjintézet megalakulásakor az intézőbizottság tagjai sorába választotta. Elhunytáról a pécsi kir. közjegyzői kamara a következő gyászjelentést adta ki: „A súlyos veszteség érzetével, fájdalmasan tudatjuk, hogy saághi *Rusa* Ernő dr. kormányfőtanácsos szigetvári kir. közjegyző f. évi június hó 23-ik napján meghalt. Kamaránknak több mint egy évtizeden át választmányi tagja volt, aki nemcsak a kamara, de az egész közjegyzői kar érdekében fáradságot nem ismerve, mindig önfeláldozással dolgozott. Földi maradványai f. hó 25-én d. e. 1/2 10 órakor fognak Szigetváron, a kanizsai temető halottasházából örök nyugalomra helyezettetni. Pécs, 1932. évi június hó 23-án. Fájdalommal a szívünkben kísérik utolsó útjára! Emlékét kegyelettel megőrizzük! Pécsi kir. közjegyzői kamara.“ — *Csala Sándor* nemrégén Vámosmikolára áthelyezett volt szentesi kir. közjegyző 78 éves korában elhalálozott.

Kinevezés, áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Warga* Benjamin dr. kúnszentmiklósi kir. közjegyzőhelyettesét Rétságra kir. közjegyzővé nevezte ki, majd ezt követően saját kérelmére Kúnszentmiklósról helyezte át. Az utóbbi intézkedésnek nem publikált törvényes előfeltétele volt, hogy Búz Gyula dr. kúnszentmiklósi kir. közjegyző állásáról lemondott. — Ugyancsak az igazságügyminiszter *Rusa* Ernő dr. elhalálozásával megüresedett szigetvári kir. közjegyzői állásra *Pálffy* Gyula dr. pécsváradi kir. közjegyzőt áthelyezte.

Ankét az igazságügyminiszteriumban. A váltójog egységesítésének tárgyában 1912. évi június havában Hágában összehívott második nemzetközi értekezlettől elfogadott Egyezmény és Egységes Szabályzat alapján már 1914. évben a törvényhozás elé került a váltójog reformjára vonatkozó törvényjavaslat. A háború következtében azonban a javaslat törvényerőre nem emelkedett s azt most az igazságügyminiszter részleges módosításokkal az illetékes szakköröknek véleményezés végett ismételtén megküldte. E tárgyban június 10-én az igazságügyminiszteriumban ankétet tartottak, amelyen a közjegyzői kart *Lázár* Ferenc dr. az országos egyesület elnöke és *Holitscher* Szigfrid dr. a budapesti kamara elnökhelyettese képviselték. Az értekezlet anyagának s az utólag beküldendő írásbeli véleményeknek alapján fogják a törvényjavaslat végleges szövegét megállapítani.

Kiskunmajsa törvénykezési átsatolása, mint közjegyzői degradáció. Az igazságügyminiszter 22.912/1932. számú rendeletével Kiskunmajsa községet a kiskunhalasi kir. járásbírótság területéből ez év augusztus hó elsejétől kezdődő hatállyal törvénykezési szempontból a kiskunfélegyházai járásbírótság területéhez csatolta át. Ezzel az intézkedéssel a 18.000 lélekszámú Kiskunmajsa község a kiskunhalasi közjegyzők körzetéből a kiskunfélegyházai közjegyzők körzetébe csatoltatott át. Kiskunhalason, amelynek közjegyzői körzetéhez a székhelyen kívül csupán Kiskunmajsa tartozott, 1929. évben a 11.397/1929. I. M. sz. rendelettel szerveztek az addigi életképes, de csupán közepes forgalmú közjegyzőség helyébe két igen gyöngye forgalmú és egy év tapasztalatai alapján is életképtelennek bizonyult közjegyzői állást úgy, hogy a budapesti közjegyzői kamara már 1930. év januárius havában hivatalos előterjesztést tett az igazságügyminiszterhez az egyik állás haladéktalan megszüntetése iránt. A megszüntetést az illetékes közjegyzők azóta is állandóan, mindeddig azonban eredmény nélkül szorgalmazták. A megszüntetés helyett közjegyzői körzetük a fent hivatkozott rendelettel az eddigi 46.000 lélekszám helyett mindössze Kiskunhalas város 28.000 lélek számára fog leapadni s az ügyforgalom az eddigi 2/3-ára. Természetes, hogy a két közjegyző existenciáját az átsatolás egészen katasztrófális méretekben veszélyezteti s hogy ez ellen a súlyos igazságtalanság ellen sürgős beadvánnyal fordultak az illetékes budapesti kamarához, amelytől sürgős intervenciót kérnek a közjegyzői szempontból igen súlyos sérelmet jelentő rendelet visszavonása iránt. Hisszük, hogy a kamara

erélyes és haladéktalan előterjesztést fog intézni az igazságügyi kormányhoz azirányban, hogy az átcsatolási rendelet hatálybalépése mindaddig felfüggesztessék, amíg az átcsatolásnak közjegyzői vonatkozása kielégítő módon nem rendeztetik. Minden jogos reményünk meg van arra is, hogy a kamara intervenciója eredményel fog járni, mivel két közjegyző anyagi tönkretétele még sem lehetett a rendelet intenciója, sőt fel kell tennünk, hogy a közjegyzői vonatkozás a rendelet elkészítőjének figyelmét el is kerülte.

Az életbiztosítás figyelembe vétele a kötelesrész szempontjából. E cím alatt e közlöny ez évi első számában *Fekete László dr.* főszerkesztő tollából egy nagyértékű tanulmány jelent meg, amelyre vonatkozólag Budapest székesfőváros árvaszékének elnöke a következő átirat kapcsán küldte meg az árvaszék állásfoglaló határozatát:

— „Nagyságos dr. Fekete László kir. közjegyző úrnak, Budapesten. Midőn a fenti szám alatt hozott teljes ülési határozatunkat Nagyságoddal közlöm, nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak az árvaszék nevében is Nagyságodnak azért a figyelemért, hogy az ebben a kérdésben megjelent értékes tanulmányát szives volt megküldeni, ami egyben alkalmul szolgált arra, hogy az árvaszék ezzel a fontos jogi kérdéssel foglalkozzék és a jövőben követendő gyakorlat szempontjából állást foglalhasson. Budapest, 1932. április hó 16-án. dr. Ágoston s. k. elnök. P. H.“

A határozat szövege pedig a következő:

„Budapest székesfőváros árvaszéke 10/10/1932.

Az árvaszék teljes ülése a 128.000/1902. B. M. sz. rendelet 107. §-ának 4. pontján nyugvó joga alapján a jövőben követendő gyámhatósági gyakorlat szempontjából kimondja, hogy az *örökhagyó biztosítását a kötelesrész kiszámításánál a biztosításnak az örökhagyó halálakor fennállott visszaváltási értéke szerint ezentúl figyelembe veszi.*

Ennek a jogelvnek kimondására a következő megfontolás készíti az árvaszéket:

A kötelesrész intézményének védelmében jogrendszerünk kardinális tétele, hogy a kötelesrész kiszámítása végett a hagyaték értékéhez hozzá kell adni azt az értéket is, amelyet az örökhagyó életében a szokásos alkalmi ajándékok kivételével elajándékozott. Már pedig az életbiztosítás természete szerint sem más, mint a biztosítási díjakból tőkésített ajándék s így kell, hogy az előbb

említett jogtétel az életbiztosítással szemben is alkalmaztassék. Amikor ugyanis az örökhagyó minden erre vonatkozó kötelezettség nélkül, meghatározott harmadik személy, mint kedvezményezett javára halál esetére biztosítja magát és a biztosítási díjakat sokszor évtizedeken keresztül fizeti, akkor az a biztosító intézettel szemben visszterhesnek jelentkező szerződés a kedvezményezett javára egyuttal ingyenes juttatást, ajándékozást foglal magában, amely ajándékozás értéket von el az örökhagyó hagyatékából, — tekintünk akár a biztosítási díjakat, akár azt az értéket, amelyet a kötvény az elhalálozáskor képviselt, — már pedig a visszterhes nélkül elidegenített vagyoneérték a kötelesrész kiszámításánál az előbb említett jogszabály értelmében mindig számításba veendő. S hogy az örökhagyó súlyosan megkárosíthatja a kötelesrészre jogosult örökösét életbiztosítási szerződés kötésével, igazolja a gyakorlatban nem ritkán előadódó az az eset, amelynél a kötelesrészre jogosult kiskorú, vagy gondnokolt érték szempontjából teljesen jelentéktelen hagyatékot örököl, ezzel szemben egy harmadik személy, rendszerint az örökhagyó özvegye, mint ingyenes kedvezményezett az örökhagyó által kötött biztosítás alapján a hagyaték értékét többszörösen felülhaladó jelentékeny összeget kap.

A jövőbeni gyakorlatát irányító ennek a jogelvnek kimondásakor nem tévesztette szem elől az árvaszék az állandóan követett birói gyakorlat ama kifejeződését, amely szerint „a hagyaték csak oly jogokból és kötelezettségekből áll, amelyek az örökhagyót illették, amiből önként következik, hogy a biztosított halála folytán esedékes életbiztosítási összeg annak hagyatékához nem tartozhatik és az arra vonatkozó követelési jog közvetlenül a kedvezményezettet illeti“ (234/1885, 6053/1897.) s úgy találja, hogy ez a kétségtől helyes jogszabály az életbiztosításnak a kötelesrész szempontjából való figyelembevételét nem gátolja, mert miként a kimondott ajándékozásnál a sérelmet szenvedett kötelesrész kiegészítése harmadik személytől, a megajándékozottól követelhető, anélkül, hogy ezzel az ajándéknak a hagyatékhoz való tartozása állíthatnák, azon módon az ajándékozást magábarejtő életbiztosításnál is harmadik személytől, a kedvezményezettől követelhető a kötelesrész kiegészítése.

Minthogy pedig az életbiztosítás által a hagyatékából csak azt az értéket lehet elvonni tekinteni, amelyet a biztosítási kötvény képviselne, ha az örökhagyó halála idejében a biztosítást megszüntetné s így a kötvénynek az elhalálozáskor fennállott azzal az

értékével csökkentette csupán az örökgyó a maga vagyonát, a Polgári Törvénykönyv törvény javaslatának 2021. §-ával összhangban az örökgyó halálakor fennállott és az 1923. évi VIII. t. c.-ben nyert felhatalmazás alapján kibocsátott 196/1923. M. E. sz. rendeletben közelebről körülírt visszaváltási érték szerint fogja a jövőben figyelembe venni az árvaszék az életbiztosítást a kötelesrész kiszámítása szempontjából és fog kedvezményezni ez irányban esetleg kifejlődő birói gyakorlatot.

Ezt túlmenőleg magának a biztosítási összegnek figyelembevételét mondta ki a Kuria 2644/1910. sz. ítéletében, amely árvaszékünk tudomása szerint az életbiztosításnak a kötelesrész szempontjából való figyelembe vételét kimondó egyedüli legfelsőbb bírósági határozat. Amennyire helyes ez az ítélet az életbiztosításnak figyelembe vételére vonatkozó elv kimondása következtében, annyira túlzott a figyelembe vétel mértéke tekintetében, ami szembeötlő főleg abban az esetben lesz, ha a biztosított a biztosítási szerződés megkötése után rövidesen elhal, amikor is a kedvezményezett olyan összeghez jut, amely a befizetett díjakat és a visszaváltási értéket jóval meghaladja és minthogy ez az összeg az örökgyónak sem képezte soha tulajdonát, az a kötelesrész kiszámításánál helyesen számba nem vehető.

Megjegyzzi még az árvaszék, hogy az előmutatóra szóló és a biztosított elhalálózásakor annak birtokában volt életbiztosítási kötvény alapján járó életbiztosítási összeg a biztosított hagyatékhöz tartozónak tekintendő. (43194/1894. I. M. rendelet 49. §-a), így az a kötelesrész szempontjából mindenkor figyelembe jön, minek következtében *a jelen állásfoglalásnak gyakorlati jelentősége csupán oly biztosításnál van, amely meghatározott harmadik személy, mint kedvezményezett javára kötött, avagy előmutatóra szól ugyan, de halálakor nem a biztosított birtokában volt.* Bpest, 1932. április hó 16-án. A székesfőváros árvaszéke: dr. Ágoston Géza s. k. elnök. P. H.

Az Országos Egyesület közgyűléséhez. E közlöny múlt számában az országos egyesület közgyűléséről megjelent tudósítás kiegészítéseként közöljük, hogy a közgyűlés *Östör* Lajos dr. soproni kir. közjegyzőnek az egyenesági rokonok között felmerülő vagyoni jogügyletekre nézve érvényességi kellékként a közokirati kényszer megalapítása tárgyában előterjesztett indítványára egyhangúlag hozta azt a határozatot, hogy ennek a közérdek szempontjából egyformán fontos kérdésnek sürgős megoldása végett az elnökség

az igazságügyminiszteriumban interveniálni fog. A kérdéssel különben a legutóbbi kamaraközi értekezlet is foglalkozott s hasonlóan az ügy sürgős napirendre tűzését tartotta indokoltnak.

Az amerikai hagyatéki eljárás. Az Amerikában elhalálozó magyarok időnként kisebb nagyobb összeget hagynak itthon maradt hozzátartozóiknak. A hozzátartozók érdekét szolgálja az, hogy ha az ottani hagyatéki eljárással főbb vonásaiban megismerkedjenek. Az Amerikai Egyesült - Államok 48 államában az örökösödési törvények különbözők s csak nagyjában egyeznek meg egymással. Általános intézkedés az, hogy ha valaki meghal és vagyont hagy hátra, a bíróság hagyatéki gondnokot (adminisztrátort) nevez ki. A hagyatéki gondnok mindig az, akit az elhunyt a végrendeletében megnevez. Ha pedig végrendelet hátrahagyása nélkül halt el valaki, akkor a bíróság nevez ki gondnokot az elhunyt rokonságából, vagy azok közül, akik hozzá közelállók voltak és erre a tisztségre alkalmasnak mutatkoznak. Ha a bíróság nem talál kinevezésre alkalmas rokont vagy ismerőst, akkor a hagyaték kezelését az úgynevezett közhagyatéki gondnokra (Public Administrator) bízzák. A hagyatéki gondnok kinevezése előtt a bíróság felhívást bocsát ki az örökösökhöz — ha a bemutatott végrendeletből azok nevérol értesül, — hogy kifogásaikat a megnevezett hagyatéki gondnok kinevezése ellen terjesszék be. Ha a kinevezés megtörtént, a hagyatéki gondnok leltárt készít a hagyatékról s azt kezelésbe veszi. Ez abból áll, hogy a hagyatékot terhelő tartozásokat, mint pl. orvosi, temetési költséget, adót s az elhunytnek mástermészetű tartozását kifizeti, a hagyaték javára eső követeléseket behajtja s végül — s ez a gondnok legfőbb hivatása — az ingó vagy ingatlan vagyont eladás útján értékesíti. Ezen műveletek elvégzésére a bíróság rendesen egyévi időt állapít meg, amelynek leteltével a gondnok részletes számadást terjeszt a bíróság elé, kérvén annak a jóváhagyását és a hozzájárulást ahhoz, hogy a mutatkozó hagyaték a végrendeleti vagy a törvényes örökösnek megküldessék. A hagyatéki gondnokot eme működéséért havidíj illeti meg, ami a hagyatéknak rendesen egy bizonyos, törvényesen megállapított százaléka. Ezenfelül a gondnok, aki sokszor különösebb képesítés nélküli férfi vagy nő, ha szükségesnek látja, ügyvédet is fogadhat fel s annak a díja is a hagyatékot terheli. A gondnok a ténykedéséért, vagyis hogy a hagyatékot mi módon értékesíti, felelősséggel sem az otlévő, sem a távollévő örökösnek nem tartozik; tekintetben sem, hogy a hagyaték kezelését mennyi ideig végzi. Felelős-

ség csak a hagyatéki bírósággal szemben terheli őt, amelyhez a kinevezéskor biztosítékként úgynevezett szavatossági kötvényt nyújt be oly összegről, amely a hagyatékból befolyó összeget meghaladja. Ha a gondnok a hagyaték bármely részével nem sáfarkodnék hűségesen, az okozott kárt a kötvényt kiállító szavatossági biztosító társaság téríti meg a bíróságnak. Ezekből kitűnik, hogy a gondnok az örökös érdekét közvetlen érintő fontos tiszteletet tölt be, mert künlevőséget szed be, számlákat fizet ki, részvényt, ékszerházat, telket ad el. Joggal kérdezi az örökös, hogy a gondnokot ily kisebb-nagyobb összeg kezelésében ki ellenőrzi, vagy ha ingatlan van, a beérkező vételi ajánlatok közül a legelőnyösebbet ki választja ki? Mindenképpen érdeke tehát az itthoni örökösnek, hogy érdekeinek a hagyatéki eljárásnál való képviselésével arra alkalmas ügyvédet bizzon meg. Enélkül könnyen károsodás érheti. A külképviseleti hatóság rendszerint küld is a külügyminisztérium az igazságügyminisztérium és az alsobb fokú igazságügyi és közigazgatási hatóságok útján meghatalmazást az itthoni örököshöz, hogy a konzulátus saját jogtanácsosát bizhassa meg az eljárásban való részvétellel. A jogtanácsos díját és költségét, valamint a konzulátus hivatali díját a hagyatékból levonják s a megmaradó összeg a fentebb említett hatóságok valamint a Magyar Nemzeti Bank közvetítésével jut el az örököshöz. Természetesen, ez nem jelenti azt, hogy az örökösnek ne álljon szabadságában konzulátusi jogtanácsos helyett mást megbízni érdekeinek képviselésével.

Kemény Hugó budapesti kir. tvszéki hites angol tolmács.

Az életbiztosítási összeg, mint tárgyalási díjalap. Nem egységes a birói gyakorlat abban a kérdésben, hogy az életbiztosítási összeg a tárgyalási díj felszámításának alapjához hozzászámítható-e abban az esetben, ha kedvezményezettként az örökösöket nevezte meg az örökhagyó s így az örökösöknek az életbiztosítási összeget is be kell vonniok a tárgyalás körébe. Minden ésszerű és törvényes indok mellett szól, hogy ha az életbiztosítási összeg tekintetében is lefolytatandó a tárgyalás, mint díjalap, ez is számításba veendő. A soproni kir. járásbíróság a díj megállapításánál egy adott esetben mellőzte az életbiztosítási összeg figyelembevételét. Az átadó végzés költségmegállapító része ellen a közjegyző felfolyamodással élt, amelynek a soproni kir. törvényszék Pkf. 535/6/1932. számú végzésével helyet adott, a díjmegállapításánál az életbiztosítási összeget is számításba vette a következő indokolással: „A 60.000/1926. I. M. és a 34.800/1928.

I. M. sz. rendeletek s az általános birói gyakorlat alapján a hagyatéki ügyekben eljáró kir. közjegyzőknek járó díj kiszámításának alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak az értéke, a terhek levonása nélkül. A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvből kitűnőleg az örökösök tárgyalás alá vonták az életbiztosítási összegeket is, hogy az arra vonatkozó örökösi, illetve kedvezményezett minőségük a hagyatékátadó végzésben megállapíttassék. Erre való tekintettel, de figyelemmel az 1920. évi XXXIV. t.-c. 75. §-ának arra a rendelkezésére is, hogy az életbiztosítási szerződésekből származó követeléseket illetékkiszabás céljából a biztosított személy hagyatékához kell számítani, — a kir. törvényszék úgy találta, hogy az életbiztosítási szerződésekből származó és tárgyalás alá vont követeléseket a közjegyzői díjak megállapítása szempontjából is a hagyatéki vagyonhoz kell számítani“.

Az illeték bélyegben való lerovása. Már több ízben megemlékeztünk az 5100/1931. M. E. számú rendeletnek arról az antiszociális, kellő megfontolás nélkül készített s amellet fiskális szempontból különös jelentőséggel nem bíró (alapos becslés szerint az egész intézkedés a kincstár számára évente 15-20000 Pengő gyors segélynél többet nem jelent) rendelkezéséről, amely szerint az örökösödési és vagyonátruházási illeték 50 Pengő összegig bélyegjegyekben rovandó be. Megemlékeztünk arról is, hogy Pest vármegye árvaszéke a hivatkozott rendelet 68. §-ának 7. pontját — véleményünk szerint tévesen — akként értelmezi, hogy az a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvekre is vonatkozik s egyideig a hagyatéki iratokat, ha az illeték bélyegjegyekben le nem rovatott, jóváhagyás nélkül visszaküldte a tárgyaló közjegyzőhöz. Megemlékeztünk végre arról is, hogy Pest vármegye árvaszéke, amely ezzel a gyakorlataival egyedül állott az ország árvaszékei között, az inkriminált gyakorlatát felfüggesztette s egyidejűleg az 5100/1931. M. E. számú rendelet módosítása tárgyában a kormányhoz feliratlat fordult. A vonatkozó 57/1932. eln. számú határozatot annak közérdekű voltára tekintettel az alábbiakban egész terjedelmében közöljük azzal, hogy a rendelet 68. §. 7. pontjának rendelkezéseire vonatkozólag továbbra is fenntartjuk azt az álláspontunkat, hogy ez kifejezetten jogügyletekről készült okiratokról szól s így a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvekre nyelvtani magyarázat alapján sem vonatkozhatik s különben is a tárgyalási jegyzőkönyvekre, illetve hagyatéki ügyekre vonatkozólag a 61. §. külön rendelkezéseket tartalmaz. A határozat szövege különben a következő:

„H a t á r o z a t.

Az „egyes illetékek újabb szabályozása“-tban 5100/1931. M. E. sz. a. kiadott rendelet 62-68 §§-aiban foglalt azon rendelkezés, hogy az 50 P.-nél nem magasabb illeték kötelezően bélyegben rovandó le, — a hagyatéki eljárásban általában és különösen olyankor, amikor kiskorú vagy gondnokság alatt álló örökös is van érdekelve áthidalhatatlan nehézségek elé állítja a hatóságokat és a hagyatéki eljárások akadálytalan és gyors lebonyolítását ügyszólván teljesen lehetetlenné teszi. A kir. közjegyzők a hagyatéktárgyalása alkalmával minden esetben felhívják a feleket, hogy a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvön az illetékeket bélyegjegyekben rójják le, — de éppen a bélyegben leróvándó illeték alá eső kisebb hagyatékoknál a felek legritkább esetben vannak abban a helyzetben, hogy a szükséges összeget megfizetni képesek volnának. — Fokozott mértékben áll ez oly esetben, amikor az örökösök, vagy azok egy része nem önjogú, hanem kiskorú, elmebeteg vagy ismeretlen helyen távollévő, mert az érdekeiket képviselő gyámnak vagy gondnoknak nem áll rendelkezésére olyan összeg amiből a bélyegben leróvándó illetéket megfizethetné. A kir. közjegyző a bélyegben leróvándó örökösödési illeték beszédésének sikertelensége esetén is kénytelen befejezni az eljárást és a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet lezárva a hagyatéki iratokat a jóváhagyásra illetékes árvaszékhez beküldeni, — mert a hagyatéki eljárás záros határidőn belül befejezendő — s ha az iratokat az illeték be nem fizetése okából tartja vissza, felettes hatóságai sürgetésének teszi ki magát.

Az ekként illeték leróvása nélkül az árvaszékhez érkezett hagyatéki iratok további nehézség elé állítják az árvaszéket, mert eltekintve attól, hogy az általános illetékszabályok szerint a hiányzó illeték leróvás háromszoros összege terheli a kiskorú, vagy gondnokság alatt álló örökösöt s így az illetékleróvás kérdésének figyelmen kívül hagyása az árvaszék felügyeletére bízott kiskorú vagy gondnokság alatt álló örökösöt az illeték kétszeres összegének megfelelő tényleges károsodásnak tenné ki, — az árvaszék már csak azért sem hagyhatja jóvá az egyébként rendben lévő és jóváhagyásra teljesen előkészített hagyatéki osztályt, mert az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 68. §-ának (7.) pontja a jóváhagyást egyenesen megtiltja, sőt a 60. §. 10. pontja szerint az e tekintetben mulasztó hatósági közeg 200. P-ig terjedhető bírsággal is sújtható. Az árvaszék ilyen esetben nem tehet egyebet, minthogy újból felhívja a feleket az illeték befizetésére s az iratokat vagy irattárba teszi, vagy visszaküldi a kir. közjegyzőnek, de bármelyik módot választja is a hagyatéki ügy szabályszerű lefolytatása, illetőleg befejezése megakad, ami sem az államnak, sem a köznek, sem pedig az örökösöknek érdekében nem áll s a hagyatékok átadását esetleg évekre is elodázhhatja, — amiből csak jogbizonytalanság, rendezetlen vagyon és tkvi állapotok s ennek folytán felesleges perek származhatnak.

Hozzájárul a nehézséghez azon körülmény is, hogy az örökösödési illeték kiszámítása, ami a hagyatéki vagyon természete, az örökösök rokoni foka, haszonélvezet stb. esetenként különböző alakulásától függ, olyan szakértelmet igényel, hogy már annak megállapítása, is, hogy az örökösödési illeték bélyegjegyekben rovandó-e le, vagy sem, túlhaladja a hagyatéki eljárás lebonyolításánál közreműködni hivatottak szakértelmét s míg egyéb jogügyleteknél a felek maguk könnyen kiszámíthatják a bélyegeken leróvándó illeték

összegét, addig a hagyatéki eljárás során a kiszabás megnyugvással csak az illetékkiszabással szakszerűen foglalkozó adóhivatalokra bízható, annál is inkább, mert a hagyaték állagának megállapítása és az örökösök között létrejött és a gyámhatóság által is jóváhagyott, vagy esetleg módosított osztály csak a jóváhagyás megtörténte után válik perfectté s csak ez után szolgálhat az illetékkiszabás alapjául.

Az 5100/1931. M. E. sz. rendelet csak általános szabályokat tartalmaz s hagyatéki eljárás során elkészített hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek különleges természetét figyelembe nem veszi s így az is vitássá tehető, hogy a 68. § (7.) pontjában foglalt jóváhagyási tilalom vonatkozik-e az árvaszékre is, vagy pedig csupán a járásbírószagra, amely az 1912: VII. t. c. értelmében a kir. közjegyző által szerkesztett hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv illetőleg kivonat alapján a hagyatékot az örökösöknek átadja. Nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy az 50 Pengőn aluli örökösödési illetékek bélyegben való előzetes leróvása éppen a legszegényebb néposzlályt sújtja és a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben az örökös akár önjogú, akár gyám vagy gondnok által képviseltetik csak az örökség átvétele után juthat abba a helyzetbe, hogy az örökösödési illetéket — amely ingatlan hagyaték esetén megfelelő jelzálogi bekebelezéssel biztosítható, megfizethesse.

Az árvaszék a rendelet ezen fentkörülírt részének gyakorlati nehézségeit lépten nyomon érezvén, felirattal fordul a kormányhoz, illetőleg a belügyi, igazságügyi és pénzügyminiszter urak önmagyméltóságaihoz, azzal a kérelemmel, méltóztassék az 5100/1931. M. F. sz. rendelet idevonatkozó részét módosítani és elrendelni, hogy

1.) az 5100/1931. M. E. sz. rendeletnek az 50. P-t meg nem haladó örökösödési illetékek bélyegben való kötelező leróvása a hagyatéki eljárás során felvett közjegyzői hagyatéki tárgyalásokra nem vonatkozik illetőleg a rendelet 61. §-a egész terjedelmében hatályon kívül helyeztetik,

2.) vagy legalább azt, hogy oly esetben amikor kiskorú, gondnokolt, vagy távollévő örökös van érdekelve és a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv gyámhatósági jóváhagyást igényel, — a 61 §. rendelkezései nem alkalmazandók,

3.) vagy abban a nem remélt esetben ha netán a rendelet kívánt módosítása keresztülvihető nem volna, méltóztassék a gyámhatóságoknak, illetőleg, kir. közjegyzőknek a követendő eljárás tekintetében megfelelő oly utasítást kiadni, amely a hagyatéki eljárás zavartalan és gyors lebonyolítását lehetővé teszi.

Jelen teljesülési határozatunkat felterjesztjük a m. kir. belügy-, pénzügy és igazságügyminiszter urakhoz, valamint a magyarországi kir. közjegyzők országos egyesületével is tudomás végett közöljük. Kelt Budapesten, Pest-Pilis-Soit-Kiskunvármegye árvaszékének 1932. évi május 29 napján tartott teljes ülésében:

P. H.

Halász s. k. elnök.

Különélési tanusítványok hatályossága. A házassági életközösség helyreállítására kötelező birói határozat kibocsátásához az 1930: XXXIV. t. c. 56. §-ának rendelkezéseire tekintettel szükséges tanusítványokat a budapesti kir. törvényszék állandóan követett

gyakorlata szerint csak abban az esetben tekinti hatályosaknak, ha azok kelte legfeljebb a benyújtást megelőző hat hónap. (1. P. 35858/1932).

Az 1874:XXXV. t.-c. 33. §-ának d) pontja és 37. §-a, valamint a vagyontalansági eskü. N. N. kir. közjegyző ellen a törvényszék, mint csődbíróság a csődöt elrendelte; a törvényszék határozatát azonban az ítéletábra megváltoztatta s a csődnyitási kérelmet elutasította abból az indokból, hogy N. N. közjegyzőnek semmi olyan vagyona nincsen, amely a hitelezők követelésének bármily csekély hányada kielégítésére volna fordítható s a csődnyitást kérők sem voltak hajlandók a csődeljárási költségek fedezésére. Az ítéletábrának ez a döntése a m. kir. Kúria helybenhagyó határozatát jogerőre emelkedett, majd N. N. vagyontalansági esküt tett. (Csődtrv. 87. §. 2. bek.) Az N. N. kir. közjegyző ellenében más okokból is folyamatba tett fegyelmi eljárás során az illetékes törvényszék, mint közjegyzői elsőfokú fegyelmi bíróság a kir. ügyésznek azt az indítványát, hogy az 1874:XXXV. t.-c. 33. §-ának d) pontjában írt ok alapján a 37. §. értelmében minden további eljárás mellőzésével a fegyelmi bíróság mondja ki, hogy a közjegyzőség, amelyet N. N. töltött be, megszűnt — elutasította, mert a 33. §. d) pontja csak arra az esetre rendel kimondani a kir. közjegyzői állás megszűntét, ha a kir. közjegyző *csőd alá kerül*. A jelen esetben azonban, bár az illető közjegyző ellen a csődeljárás folyamatba tétetett, a csődöt a bíróság tényleg nem rendelte el. Minthogy pedig a törvény kifejezett rendelkezése szerint az állás megszüntetésének csak a csőd tényleges elrendelése esetén van helye, aminthogy az a körülmény, hogy a csőd elrendelésének egyedüli akadály az volt, hogy a panaszlottnak csődbe vonható vagyona nem volt és mert a formális csőddel egyenlő hatályúnak a vagyontalansági eskü letétele — kifejezett törvényes rendelkezés hiányában — nem tekinthető, ennél fogva a törvényszék mint elsőfokú fegyelmi bíróság szerint: a közjegyzői állást a 37.§. alapján megszüntetni nem lehetett.

E határozat ellen a kir. ügyész felebbezett, azzal az indoklással, hogy a 33. §. d) pontja imperative kimondja, hogy a közjegyzői állás megszűnik, ha a közjegyző csőd alá kerül; ezzel kapcsolatban a 37. §. akként rendelkezik, hogy a fegyelmi bíróság ebben az esetben minden további eljárás mellőzésével kimondja a közjegyzőség megszűntét. Miután a csőd csak a fentebb említett okok miatt nem mondatott ki, nyilvánvaló, hogy a törvény inten-

ciónak azon felfogás felel meg, amely szerint kir. közjegyző nem lehet az, akire a vagyombukottság állapítható meg. Az ily esetek előfordulását akarta a közjegyzői törvény elkerülni akkor is — az ügyészi felebbezés szerint — amikor a 9. §-ában közjegyzői biztosíték letételét írta elő, amelyet ugyan hatályon kívül helyezett az 1928:II. t.-c. 5. §-a, ez azonban nem zárja ki a közjegyzői eredeti törvény annak a szellemének érvényre juttatását, amely szerint királyi közjegyzőnek vagyoniilag független egyénnek kell lennie.

A Kúria kisebb fegyelmi tanácsa, mint közjegyzői másodfokú fegyelmi bíróság Kft. 56/1932. számú határozatával a kir. ügyész felfolyamodását elutasította, kimondván, hogy a kir. közjegyzőség megszűntét N. N. panaszlottnal szemben az elsőfokú fegyelmi bíróság határozatában felhozott s helyeseknek talált indokokon felül még azért sem találta kimondhatónak, mert az 1874:XXXV. t.-c. 33. §-ának d.) pontja *kiterjesztőleg* nem magyarázható, továbbá, mert nincs olyan törvényhely, amely a vagyontalansági eskü letételének az 1874:XXXV. t.-c. 33. §-a d.) pontjában írt azonos hatályt tulajdonítana. Ez a döntés különben — úgy mond a kisebb fegyelmi tanács — csak azt az álláspontot juttatja kifejezésre, hogy az 1874:XXXV. t.-c. 37. §-a, amely minden további eljárás nélkül a közjegyzőség megszűntének kimondásáról rendelkezik, ebben a „konkrét“ esetben nem alkalmazható. — Egy mindenben hasonló esetben a szegedi ügyvédi kamara az 1887:XXVIII. t.-c. 4. §-ának f.) pontjában írt felfüggesztést az *ügyvéddel szemben* a kamarai ügyész indítványának ellenére szintén mellőzte és pedig ugyanazon okból, t. i., hogy a hivatkozott törvényhely *kiterjesztőleg* nem magyarázható és a m. kir. Kúria ügyvédi tanácsa a kamarának ezt a határozatát Üft. 40/1932. szám alatt indokai alapján helybenhagyta.

Dr. Jánosy Aurél.

Rendeletek:

64.700/1932. P. M. sz. A százalékos illetékek után lerovandó 20%-os rendkívüli pótlék alkalmazásáról.

63.679/1932. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengő értékre történő átszámításáról.

60.000/1932. P. M. sz. Az egyenes adók után az 1932. naptári, illetőleg az 1932/33. költségvetési évben fizetendő rendkívüli pótlékok.

60.100/1932. P. M. sz. A lakúresedés esetében járó adótörlesztések körül követendő eljárás újabb szabályozása.

60.200/1932. P. M. sz. A házadóról szóló hivatalos összeállítás kiegészítése.

60.300/1932. P. M. sz. A kereseti adóról szóló hivatalos összeállítás kiegészítése.

60.600/1932. P. M. sz. Az ingatlanok eladásából származó nyereség után fizetendő külön jövedelmi adó.

77.348/1932. K. M. sz. A távbeszélő díjszabás egyes díjtételeinek és a Távbeszélő Üzletszabályzat egyes rendelkezéseinek módosítása.

12.000/1932. I. M. sz. A társadalombiztosítási bíráskodásról szóló 1932. IV. t.-c végrehajtása végett szükséges rendelkezésekről

11.829/1932. I. M. sz. A megszüntetett Görbő község területének törvénykezési átsatolása.

13.000/1932. I. M. A társadalombiztosítási bíráskodással kapcsolatos ügyviteli szabályokról.

61.981/1932. B. M. Az egyes vármegyék területi változásairól szóló 1932. I. t. c. életbeléptetése és végrehajtása.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

A jogi oktatás reformja. (Kézirat gyanánt megjelent az Egyetemi nyomda nyomásában) A vallás- és közoktatásügyi miniszter 13117./1932. IV. számú leiratával a jogi oktatás reformjának azt a tervezetét, amelyet Magyary Zoltán racionalizálási kormánybiztos készített, az illetékes testületek és hatóságoknak véleményezés végett megküldvén, a budapesti m. kir. Pázmány Péter tudományegyetem jogi- és államtudományi kar ez évi május hó 27. napján tartott rendkívüli ülésén a tervezetet részletesen megvitatta s az ülés határozatából a kar véleményes jelentését *Kolosváry* Bálint dr. e. i. dékán készítette el, amely jelentés ellen, amelyet egyébként a kar összes többi tagjai elfogadtak, *Magyary* Zoltán természetesen külön véleményt jelentett be. A kar véleményes jelentése s a Magyary-féle különvélemény nyomtatásban megjelenvén, a kar azt megküldte az érdekelt jogász testületek, szervezeteknek és a szaksajtónak. A kar véleményes jelentése hatalmas tanulmány, amely foglalkozik a jogi oktatás minden részletkérdésével s különösen alapos okfejtéssel indokolja meg a kar azon álláspontját, hogy a jogi oktatás nagy szerves reformját időszerűnek nem tartja. Magyary-féle tervezetre vonatkozólag a jelentés megállapítja, hogy az, bár gyökeres és mélyreható, azonban nem számol az adott helyzettel s már pénzügyi okoknál fogva is megvalósíthatatlan. A kar jelentése egyébként a miniszter felhívásának megfelelően a jogi oktatás parciális reformjára vonatkozó javaslatait hármas irányban terjeszti elő. Mindenekelőtt foglalkozik a doktoratus reformjával javasolván a jog- és államtudományi doktoratus bifurkációjának megszüntetését, vagyis

négy szigorlat és egy értekezést állít föl az egységes jog- és államtudományi doktori fokozat elnyerésének előfeltételeként. Javasolja továbbá a jelentés, hogy a doktori diplomához egy melléklet csatoltassék, amely az alapvizsgák és szigorlatok eredményét tünteti fel. A javaslat szerint minden szigorlatot ugyanazon az egyetemen kell letenni s az első szigorlat csak ott tehető le, ahol a jelölt az utolsó két érvényes félévet hallgatta. A második irányú javaslatok a tanulmányi rend egyes részletkérdéseit érintik így az éves rendszer elfogadását, vagyis, hogy minden kötelező főkollégium két féléven át hallgatandó, az első év szigorítását, a főkollégiumokra vonatkozó megbeszélő órák bevezetését, jog- és államtudományi továbbképző tanfolyamok rendszeresítését, az államvizsgák kifejezett eltörlését, a katonai kedvezmény megszüntetését. Az egyetemi felvétel korlátozására vonatkozik a javaslatok harmadik csoportja a fennálló rendelkezések oly irányú módosítását ajánlván, hogy valamely karra újonnan felvett elégséges érettek száma ne lehessen több, mint az ugyanakkor ugyanazon karra felvett kitűnő, jeles és jó érettek együttes száma vagy annak egy hányada.

A kiskorúak és gondnokoltak külön joga a kapcsolatos jogszabályok keretében. Irta *Szeiberling* Rezső dr. Veszprém vármegye árvaszékének elnöke. A szerző kiadása. A fenti címen a közjegyzői gyakorlattal sok irányú közvetlen kapcsolatot feltüntető, 1000 oldalra terjedő, a szétszórtnan található adatok nagy munkával összegyűjtött sikeres és gondos rendszerbe öltöztetett, nagyértékű szakmunka hagyta el napokban a sajtót. A hatalmas kötet előszavában a szerző megállapítja, hogy a munka közreadásában kettős cél vezette: propaganda a gyámügy mellett s másrésről — főleg anyagi jogi kérdésekben — gyakorlati kézikönyv nyújtása a gyám ügy munkásainak és mindazoknak, akiket a kiskorúak és gondnokoltak jogviszonyai hivatásból vagy egyébként érdekelnek. A munkát a jogtörténeti rész vezeti be, amelyben a szerző az 1871. évi XX. törvénycikk s az ezt követő idevágó jogalkotás szakszerű kritikáját adja. Az ezt követő általános részben az általános magán- és közjogi szabályokat (jogképeség, cselekvőképesség, képviselő, önjogosság, származás) gyám ügyi vonatkozásokban szakszerűen tárgyalja. A különös rész hat csoportjában a családi állás, a cselekvőképesség változásai, a kiskorúak (gondnokoltak) és érdekképviselőik, gyámhatósági hatáskör és feladatkör, kiskorúak (gondnokoltak) a személy és családjogban, továbbá a vagyoni jogban főcímek alatt a szakértő tájékozottságával minden részletekbe kiter-

jedő kimerítő és megbízható pontossággal világos és könnyen áttekinthető rendszerben végigvezet a szerző a gyámügyre vonatkozó jogszabályok eléggé bonyolult és kiterjedt birodalmán. Szemelvények a gyámügyi vagyoni jogvédelemből és a magyar nemzetközi magánjogból csoportcímek alatt szintén könnyű eligazodást nyújtó rendszerben ismerteti mintegy 400 oldal bőséges és gondosan összeállított anyagában a bíróságok és hatóságoknak gyámügyi vonatkozású gyakorlatát. A közjegyzői gyakorlatot különösen érintő vagyoni jogvédelem gyakorlati kérdéseivel több mint 300 oldalon s ebből az örökösödési joggyakorlattal 100 oldalon foglalkozik a szerző s így munkáját a közjegyzők részére is nélkülözhetetlen kézi könyvvé avatta. A szakkérdések minden vonatkozásaiban elsőrangú s az újabb magyar jogirodalomban hézagpótló szakmunkát a kartársak különös figyelmébe ajánljuk. A munka bolti ára 26 pengő lesz s azt a szerző július első felében főbizományba fogja adni. Hogy azonban azt a gyakorlati élet munkásai különösebb megerőltetés nélkül megszerezhessék, július elején a szerzőnél való jelentkezés esetén 18 pengőért s esetleg részletfizetésre is megszerezhetik.

Polgári jog. (8. évfolyam 4. és 5. szám) A 4. szám vezetőcikkét „Van-e tulajdonosi (saját) jelzálogjog?” címen a magyar és külföldi jog idevágó szabályainak és gyakorlatnak áttekintő ismertetésével Menyhárhó Gyula dr. budapesti ügyvéd írta. „A nemzetközi jogsegély jelenlegi alakja hagyatéki ügyekben” címmel Madaras Gábor dr. a budapesti központi kir. járásbírósnál a hagyatéki ügyek egyik referense írt e számban a közjegyzői gyakorlatot közvetlenül érintő és a külföldi vonatkozású hagyatéki ügyek elintézésénél praktikus utbaigazítást nyújtó közleményt. Az 5. szám vezető helyén pedig Nizsalovszky Endre dr. egyetemi tanár avatkozik be abba a vitába, amely Tóth György dr. kuriai bírónak a *Jogtudományi Közlöny* idei több számában „A holtak nyivánítás” s az ezt követően született gyermekek státus állapota” című cikke a szak, sőt a napi sajtóban is felidézett. Mindkét szám a rendes rovatok érdekes közleményein kívül külön mellékletként Esettárt is közöl.

Ügyvédek lapja. (49. évfolyam 2. szám.) Gál Dezső dr. „A holtak nyilvánítás” címen írt e számba vezető cikket, külön cikkek jelentek még meg e számban Egri Bónis Pál dr., Goldberger József dr. tollából. Az *Irodalom és Vegyes* című állandó rovatok közleményein kívül a *Jogsetek* című mellékletet is hozza e szám.

Notariats Zeitung. (Az osztrák közjegyzők hivatalos lapja 74. évfolyam 6. szám.) E szám a következő tartalommal jelent meg: 80 Geburtstag des Geheimrates Elze. Der Tyrenschein als Urkunde. Pflichtteils recht und Pflichtteils anspruch. Der Entwurf einer neuen Deutscher Zivilprozessordnung. Entscheidung des Oberlandesgerichtes Wien und des obersten Gerichtshofes. Gebühren und Steuern. Mitteilungen. Standesveränderungen. Zeitschriftenschau. Bücherschau.

Magyar Jogi Szemle. (XIII. évfolyam 6. szám.) Leopold Elemér dr. „Goethe az ügyvéd és Faust a jogász” címen, Szolnok Jenő dr. pedig „Megjegyzések a 49. számú polgári jogegységi döntvényhez” címen írtak e számba önálló cikkeket. A *Szemle* és *Irodalom* rovatok bő közleményeit, a *Magán Jog Tára*, *Polgári Törvénykezési Jog Tára*, *Hiteljog Tára*, *Büntető Jog Tára*, *Nemzetközi Jog Tára* című eset gyűjtemények egy-egy füzetét hozza e szám s külön mellékletként Mezei István dr. „Jogélet a hadifogságban” című érdekes tanulmányát.

Jogtudományi Közlöny (67. évfolyam 22—26. szám). A 22. szám vezető helyén Teller Miksa dr. az igazságügyi tárca költségvetési vitáját méltatja, a *Szemle* rovatban Juhász Andor kuriai elnök nagyjelentőségű nyilatkozatáról emlékeznek meg, amely a törvény előkészítés mai módját részesítette elítélő bírálatban. A 23. és 25. számban Vargha Ferenc ny. koronaügyész írt vezető cikket a Mentelmi jog és személyes szabadság címen. A 24. szám Szladits Károly dr. egyetemi tanárnak a Magyar Jogász Egyletben Szász Béláról tartott emlék beszédét közli. A 26. számban Teller Miksa írt cikket „A bifurkáció sehohsem vált be” címmel, amelyben külföldi példákra hivatkozva határozott állást foglal a bifurkációnak a magyar ügyvédség szervezetében való megvalósítása ellen. Minden szám melléklapjaként megjelent az *Ügyvédi Közlöny* s ha ehhez hozzá vesszük még azt, hogy a fő lapon is majdnem minden szám hosszú cikkeiben foglalkozik ügyvédi kérdésekkel, megállapíthatjuk e közlöny jelentős elhajlását az ügyvédi szakorganummá való átalakulás felé. Minden szám külön mellékletként megjelentek a döntvénytári füzetek is.

Notariats Zeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők hivatalos lapja 12. évfolyam 6. szám.) Dr. Hans Frid foglalkozik e szám vezető helyén a túlterhelt hagyatéki és az életbiztosítási összeg hagyatéki minőségével megállapítván, hogy ha az életbiztosítási összeg a tárgyalás körébe vonatlik, az a díjelszámítás alapjához hozzá számítandó. A német közjegyzői egyesület hivatalos közleményein kívül könyv- és lapszemlét közöl még e szám.

Illetékügyi közlöny. (VII. évfolyam 6. sz.) Aláírások hitelesítésének illeteke címen Barcs Ernő dr. és Kepes János dr. közjegyzők cikkeit közli e szám a vezető helyen. E kérdésre vonatkozóan közlönyünk e számában közöljük Barcs Ernő dr. külön cikkét, amelyben foglaltakat illetékjogi szempontból az *Illetékügyi Közlöny* is magáévá teszi. A „Joggyakorlat” című állandó rovatban közli e szám a közigazgatási bíróság 1740. számú elvi jelentőségű határozatát, mely szerint a tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékonyági egyesületeket, amennyiben céljuk nem irányul pénzbeli nyereségre, személyes mentesség beadványaik és irataik tekintetében az örökösödési eljárásban is megilleti. A Fontos tudnivalók című rovatban közlik a 27.500/1921. számú P. M. rendeletet, mely szerint illetékfizetési kedvezményeket az adóhivatalok egyáltalában nem, a pénzügyigazgatóságok pedig a költségvetési éven belül legfeljebb 3-4 óra engedélyezhetnek. A szerkesztői üzenetekben a közjegyzőknek felosztás végett kiadott bírói

leletek nyugtáitól nyújt felvilágosítást s eszerint a kiszolgáltatott letétekre vonatkozó elismervények az Ill. Díj. 67. tétel B.) pont 1. bek. alapján csupán 2 pengő állandó bélyegilleték alá esnek, mivel a 2. és 4. bek. csupán azon kivételes esetekre vonatkozóan írja elő a 0.5 % illeték lerovását, ha kamatozó birói letétről van szó, ilyen pedig jelenleg nincs.

Judicatura.

34. Nincs olyan törvényes rendelkezés, mely szerint a szóbeli végrendelet csak akkor érvényes, ha azt meghívott, illetve külön felkért tanúk előtt alkotják. (K. P. I. 5598/1929.)

35. A végrendelet csak az alaki kellékeknek megfelelő módon, vagy a végrendelet megsemmisítésével vonható vissza. (K. P. I. 6265/1929.)

36. Az örökhagyónak az őt illető ingatlanok tértévében való tévedése végrendeletének érvénytelenségét nem vonja maga után, ha a végakarata egyebekben megvalósítható. (K. P. I. 4584/1929.)

37. Ha a végrendeletben foglalt egyes kifejezések kételyt engednek meg, úgy a végrendelet a tulajdonnal való szabad rendelkezés elvéből folyóan akként magyarázandó, hogy az örökös rendelkezési joga minél kevésbé korlátoztassék. (K. P. III. 2775/1931.)

38. Özvegyi jog korlátozása csak az ítélet jogerőre emelkedésétől kezdve hatályos. (K. P. I. 6953/1929.)

39. Az utóöröklési joggal kapcsolatos elidegenítési és megterhelési tilalom nem zárja ki feltétlenül a vagyon megterhelését és állagának megváltoztatását. A gyámhatóságnak a megterheléshez, vagy az elidegenítéséhez való hozzájárulása kár követelés alapjául nem szolgálhat, ha a megterhelés vagy elidegenítés a kiskorú örökösök érdekét nem sértette. Ennek megállapítására szolgáló körülményeket a gyámhatóság határozatának meghozásakor mérlegelheti és mérlegelni tartozik. (K. P. I. 439/1931.)

40. Az a szerződés, amellyel a szülők vagyonukat egyik gyermekükre és annak házastársára ruházták át, a kötelesrészre jogosult több gyermekkel szemben ingyenesnek véleményezendő akkor is, ha az örökhagyók az átruházásról szóló okiratban kijelentették, hogy gyermeküktől ellenértéket kaptak. (K. P. I. 6084/1929.)

292. **Csakis budapesti közjegyzői vagy ügyvédi irodában délutáni állást**, vagy otthoni írógép munkát keres kitűnően gépelő perfect **közjegyzősegédnő**, akinek budapesti közjegyzői irodában állandó délelőtti állása van. — Címe a kiadóban „Gyors munkás” jelige alatt.

299. **Vérbeli fiatal közjegyzőhelyettes**, elhalt kir. közjegyző fia, 7 évi közjegyzői irodai, ebből több mint 4 évi jelölti és helyettesi gyakorlattal, lehetőleg Budapesten, vagy nagyobb vidéki városban helyettesi állást keres. Iroda önálló vezetését vállalja. Szíves megkereséseket „Abszolút munkaerő” jeligére a kiadóhivatalba kér.

304. **Közjegyzőhelyettesi állást keresek**. Hét évi fővárosi és vidéki gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal és németnyelvi jogosítvánnyal bírok. Horváth Jenő dr. Szentendre, Kossuth-u'ca 12.

306. **Közjegyzőhelyettes** 2 1/2 évi, részben hivatalból kirendelt helyettesi gyakorlattal, német nyelvjogosítvánnyal (több nyelven beszél) lehetőleg Budapesten állást keres. Fiatal munkabíró. „Szerény igények” jeligére a kiadóba.

309. **Jelenleg állástalan**, 13 évi gyakorlattal rendelkező, teljes képzettségű, szorgalmas, pedáns, német nyelvjogosítvánnyal bíró helyettes Budapesten vagy környékén állást keres. Cím a kiadóban.

310. **Közjegyzői irodában bárhol**, bárminő állást azonnal elvállal katona viselt, 8 nyelven beszélő jogi doktor. Cím: Földváry Miklós dr. Csömör, Jókai-utca 12.

311. **A nyári hónapokban helyettesítést vállal** Alleram Ferenc dr. kir. közjegyzőhelyettes Kaposvár.

312. **Közjegyzői irodai munkában jártas**, perfect gyors és gépirónő a nyári hónapokra kisegítői állást vállalna. Szíves megkereséseket kér Andrasz Valentinné Budapest, II., Batthyány-u. 53. I. 3.

313. Dr. Sziklay Zoltán kalocsai kir. közjegyző október elején leendő belépésre teljes gyakorlattal bíró s az iroda önálló vezetésére képes **helyettest keres**.

A lappal valamint az állásbetöltéssel kapcsolatos levelek, közlemények stb. a felelős szerkesztő címére (Budapest, VII., Thököly-út 95.) küldendők

Apróhirdetés egyszeri közzétételének díja:

Alkalmazottat keresőknek 2.— P.
Alkalmazást keresőknek 1.— P.